

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 22 januari justerades.

§ 2 Anmälan om kompletteringsval

Talmannen meddelade att Kristdemokraternas riksdagsgrupp anmält Christian Carlsson som suppleant i finansutskottet, i skatteutskottet, i justitieutskottet, i civilutskottet, i socialförsäkringsutskottet, i socialutskottet, i kulturutskottet, i utbildningsutskottet, i trafikutskottet, i miljö- och jordbruksutskottet, i näringsutskottet, i arbetsmarknadsutskottet och i EU-nämnden.

Talmannen förklarade vald till

suppleant i finansutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i skatteutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i justitieutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i civilutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i socialutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i kulturutskottet
Christian Carlsson (KD)

Prot. 2020/21:81
12 februari

suppleant i utbildningsutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i trafikutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i miljö- och jordbruksutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i näringsutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Christian Carlsson (KD)

suppleant i EU-nämnden
Christian Carlsson (KD)

§ 3 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2020/21:23 för torsdagen den 11 februari från försvarsutskottet och
prot. 2020/21:28 för torsdagen den 11 februari från miljö- och jordbruksutskottet.

§ 4 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:413

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:413 Arbetslösheten i Sverige
av Kjell Jansson (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 11 februari 2021

Arbetsmarknadsdepartementet

Eva Nordmark (S)

Enligt uppdrag

Charlotte Kugelberg

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:418 Prioritetsordningen vid vaccination mot covid-19

av Arin Karapet (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 10 februari 2021

Socialdepartementet

Lena Hallengren (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:447

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:447 Dumpade gifttunnor i Östersjön

av Lars Beckman (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 mars 2021.

Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 11 februari 2021

Miljödepartementet

Per Bolund (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

§ 5 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Proposition

2020/21:91 till finansutskottet

Skrivelse

2020/21:92 till arbetsmarknadsutskottet

Motioner

2020/21:3859 och 3860 till finansutskottet

EU-dokument

COM(2021) 50 till socialutskottet

§ 6 Ärenden för bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:
Socialutskottets betänkande
2020/21:SoU14 Covid-19-pandemin och därmed sammanhängande frågor

Skatteutskottets betänkande
2020/21:SkU32 Tillfällig skatte- och avgiftsfrihet för förmån av fri parke-
ring och gåva till anställda

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2020/21:MJU6 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedels-
kedjan till EU:s nya kontrollförfordning

*Svar på
interpellationer*

§ 7 Svar på interpellation 2020/21:332 om gränskontroll för test av covid-19

Anf. 1 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Magnus Jacobsson har frågat mig om jag har gjort ställningstagandet att det logistiska trafikflöde som utgår från Norge längs med E6:an kan utgöra en risk för smittans spridning och om jag kommer att ta några initiativ till att upprätta en gränskontroll för covid-19 riktad mot lastbilsförare.

Regeringen följer naturligtvis noga utvecklingen kring det nya coronaviruset och har löpande kontakt med ansvariga myndigheter och med andra länder för att på bästa möjliga sätt förhindra ytterligare smittspridning och förlust av människoliv. Covid-19 är en internationell angelägenhet som kräver koordinerade åtgärder.

Regeringen har från början sagt att man kommer att vidta de åtgärder som är nödvändiga för att hindra och minska smittspridning av coronaviruset. En sådan åtgärd är införandet av ett tillfälligt inreseförbud för att stoppa icke nödvändiga resor till EU i linje med Europeiska rådets och kommissionens rekommendationer. Regeringen har tidigare följt det som överenskommit på EU-nivå när det gäller att undvika inreseförbud och vilka grupper som inte bör omfattas av sådana, och därmed inte infört inreseförbud i förhållande till andra länder i EES såsom Norge. Det handlar om exceptionella åtgärder, och det är viktigt att de inte drabbar enskilda hårdare än vad som är nödvändigt.

Rapporteringen om smittspridningsläget och en ny variant av coronaviruset har dock givit anledning att vidta nya åtgärder. Då situationen förändras måste regeringen också vara beredd att förändra sättet att hantera den. Tillfälliga inreseförbud i förhållande till Storbritannien, Danmark och Norge samt ett generellt inreseförbud för utländska medborgare som inte kan visa upp ett negativt covid-19-test vid ankomsten till Sverige har därför införts. Det är fråga om mycket kraftfulla åtgärder som regeringen har bedömt är absolut nödvändiga i den situation som råder.

Det ursprungliga inreseförbudet gäller inte för personer som har särskilt angelägna behov eller som ska utföra nödvändiga funktioner i Sverige. Detta kan till exempel vara fallet för personal som transporterar gods eller för annan personal inom transportsektorn. Det är centralt att trans-

porter av viktigt gods, som till exempel livsmedel och mediciner, inte försvåras. EU-kommissionen har också rekommenderat medlemsstaterna att göra undantag för personer som transporterar gods. Ett uttryckligt undantag för personal i transportsektorn har därför beslutats även i förhållande till de striktare inreseförbud som gäller gentemot Storbritannien, Danmark och Norge. Av samma anledning gäller inte heller kravet för en utlänning som omfattas av undantaget från inreseförbud att uppvisa ett negativt test-svar för pågående covid-19-infektion vid inresa för personal i transportsektorn.

Behovet av åtgärder för att förhindra ytterligare smittspridning och effekten av de åtgärder som vidtagits analyseras löpande, och jag utesluter inte att ytterligare åtgärder kan övervägas framöver.

Anf. 2 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Det är många av oss i Sverige som bor nära, har vänner och släktingar och lever i en gränsbygd. Det är en gränsbygd som har präglats av handel och en gemensam arbetsmarknad, gemensam familj och ett gemensamt ägande i vissa fall. Man äger mark eller fastigheter på båda sidor av gränsen.

Den situation som nu har uppstått är givetvis djupt smärtsam. Vi ser hur man har placerat ut hemvärn, militär och polis längs med en gräns. Något liknande har vi egentligen inte sett sedan andra världskriget. Jag tror inte ens att det var lika spänt när Norge blev självständigt.

Vi får rapporter i våra medier hemikring. Det är enskilda som känner att de blir mobbade. Varför då? De råkar vara svenskar och åker till jobbet i Norge. Vi ser nu också, framför allt med de senaste stängningarna, situationen för enskilda som är anställda i Norge.

Företaget har inte tillåtit, för det har egentligen behov av arbetskraft. Då får de anställda ingen lön. De kan inte åka till det jobb de har. De får ingen lön. Det finns inget ersättningssystem här, och det finns inget ersättningssystem där de får ersättning enligt de norska regelverken.

Det här är givetvis djupt frustrerande för alla som befinner sig i den situationen. De har månadsbetalningar som ska göras som de helt plötsligt inte kan göra. Har de tur har de släktingar och andra som kan backa upp.

Samtidigt med detta rullar lastbil efter lastbil efter lastbil över Svinesundsbro – det är lastbilar och chaufförer som kan ha varit i Warszawa, Köpenhamn, Berlin, Göteborg eller Oslo – helt utan kontroller och allt i enlighet med det ministern redogjorde för utifrån EU:s riktlinjer.

Det blir väldigt svårt att förstå. I min hembygd i Bohuslän, Dalsland, hade vi under mycket lång tid betydligt lägre sjukdomstal än vad man hade på andra sidan gränsen. Ändå utsattes vår befolkning, våra anställda, för en situation där de kritiserades för vi hade höga sjukdomstal i Göteborg 20 mil bort. Samtidigt rullar lastbil efter lastbil in utan kontroll. Det blir inkonsekvent.

Många av oss börjar bli oroliga. Vi har drabbats av två vågor. Jag tänker absolut inte vara en av dem som står och säger att den ena har gjort rätt eller fel. Jag är den första att erkänna att detta kanske är en av de processer som jag personligen tycker har varit svårast rent politiskt.

En del har talat om en dold osynlig fiende. Jag har den största respekt för det arbete som bland annat Acko Ankarberg Johansson gör i socialutskottet tillsammans med regeringen i olika sammanhang. Jag är verkli-

gen respektfull för det, för det här är svårt. Men det blir fortfarande väldigt konstigt om man stänger en gräns i ena riktningen, och sedan är den helt öppen där vi ser att man riskerar att ta med sig smitta.

Vi har nu en situation där man i Osloområdet har fått in både varianten från Storbritannien och varianten från Sydafrika. I min hembygd har vi redan drabbats två gånger. Där jag befinner mig har NU-sjukvården haft det tufft periodvis, och så sker inga kontroller alls vid Svinesundsbron. Det blir konstigt, herr talman.

Anf. 3 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, interpellanten, för en viktig diskussion!

Det är exceptionella tider. Det är en global pandemi som slår mot Sverige, Europa och världen. Den har också inneburit stora utmaningar inte minst i det nordiska samarbetet eftersom länderna har drabbats olika hårt av smittspridningen. Framför allt initialt har länderna haft helt olika förutsättningar att hantera smittspridningen. Jag har stor respekt för det.

Jag har haft flera möten med representanter för gränskommuner och regioner för att diskutera hur det har upplevts och vad som har hänt med näringslivet. Det har också gällt hur man har upplevt rivaliteten som har uppstått och en del negativa tongångar mellan våra länder som vi inte är vana vid. Det är farligt och kan på sikt utmana det nordiska samarbetet och är något som jag tror att vi måste vara väldigt observanta på.

När vi fick information om att den norska folkhälsomyndigheten var oroad för någon form av okontrollerat klusterutbrott i Osloområdet införde vi väldigt snabbt inreseförbud mot Norge.

Dessutom har Folkhälsomyndigheten nu, när vi gör bedömningen att det är väldigt svårt att veta från vilka länder de muterade versionerna av viruset egentligen kommer och var någonstans detta är utbrett eller inte, rekommenderat att vi ska införa testkrav för alla vuxna som reser in, men med definierade undantag.

Ett av dessa undantag är, precis som interpellanten beskriver, transportsektorn. Det är inte bara Sverige som tillämpar en sådan regim, utan det gör egentligen hela Europa. Det har varit lite fram och tillbaka; alldeles i början av coronapandemin var det flera länder som stängde gränserna helt och för alla, inklusive transportsektorn. Det uppstod kilometerlånga köer av lastbilstransporter, och det visade sig att det i dessa lastbilar också fanns medicinskt teknisk utrustning och skyddsmateriel som inte kom fram dit det skulle, till sjukvården.

Vi hade ett senare exempel på detta mellan Storbritannien och Frankrike, där Frankrike under en kort period ställde krav på tester för lastbilchaufförer. Det blev tämligen kaosartade scener i Storbritannien, inklusive tomma hyllor i butikerna.

Man måste därför vara väldigt försiktig när man tänker över sådana åtgärder och vilka effekter de får, inte bara på smittspridningen. Det handlar också om vilka samhällskonsekvenser de kan få för sjukvården, för vaccinprogrammen, för industrin, eller vad det nu kan vara, som behöver sina insatsvaror.

Så här långt har Sverige velat följa de europeiska rekommendationerna, och vi har varit väldigt oroliga för länder som slentrianmässigt har infört sådana typer av stopp.

Det är inte så att Folkhälsomyndigheten har kommit till oss och sagt: Vi tror att det här är en stor källa till smittspridning, och därför vill vi att ni begränsar detta. De har snarare framhållit i olika inlagor till regeringen att transportsektorn måste kunna fortsätta att fungera. Vi har åtminstone inte fått några rapporter till oss om att det är det här som driver klusterutbrotten i Sverige.

Vi har nu ett stort klusterutbrott i Skellefteå kopplat till Northvolts anläggning. Det är arbetare som bor tillsammans under en väldigt lång tid. De umgås inte bara på arbetet utan även utanför arbetet, och de har kantiner som är ganska små. Det är sådant som skapar de här klusterutbrotten som vi har sett på olika platser i landet.

Vi följer frågan noga, men jag skulle verkligen inte vilja ha en situation där vi börjar ställa till det också för godsflödena mellan våra grannländer. Det tror jag skulle få ännu större konsekvenser än dem vi nu ser.

Anf. 4 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Egentligen är nog jag och ministern väldigt överens. Vi är väldigt väl medvetna om de problem som uppstod när man i delar av EU stängde ned även gränsen och krävde kontroll av lastbilschaufförer.

Problemet är bara att det som nu händer upplevs som extremt orättvist. Tro mig – vi som bor i Bohuslän och som med jämna mellanrum reser på Svinesundsbron inser mycket väl att även om det bara hade handlat om två tre minuter för att få fram ett riktigt snabbt snabbtest hade nog köerna gått från Svinesund till Oslo. Så många lastbilar åker på denna sträcka.

Men det är också där det blir så konstigt när de som bor längs med gränsen, där man under större delen av pandemin inte har haft några sjukdomstal att tala om, ändå har hindrats från att ta sig till jobbet. Samtidigt har vi en transportsektor, som givetvis är helt nödvändig, där det inte sker några större kontroller alls.

Det är klart att det här upplevs som orättvist när svenskt näringsliv exempelvis i Strömstad till 90–95 procent har förlorat sin handel. Man är, trots åtgärder från riksdag och regering, på väg in i en situation där man måste varsla och säga upp folk. Samtidigt rullar lastbil efter lastbil med risk för klustersjukdom.

Det är klart att det upplevs som orättvist, och det är klart att det tyvärr upplevs som att ett långt nordiskt samarbete har bytts mot nationalism. Ett långt nordiskt samarbete där vi alltid har försökt att hitta lösningar tillsammans har förbytts i en situation där man mer ser till sig själv än till andra. Det här tror jag är problematiskt.

Jag är bara ersättare i Nordiska rådet, men jag vet att min kollega Kjell-Arne Ottosson har lyft detta vid flera tillfällen och talat om hur viktigt det är att man värnar det nordiska samarbetet.

En lösning hade givetvis kunnat vara att man gjorde undantag för gränskommuner. Det är inte där de stora sjukdomsutbrotten har varit, och det hade mildrat effekterna mellan våra länder. Till viss del har man också gjort detta på gränsen mellan Sverige och Finland.

Min frågeställning står kvar. När vi nu skärper reglerna för den bofasta befolkningen upplevs det som orättvist när den ena långtradaren efter den andra samtidigt helt utan kontroll rullar ut från Osloområdet, där vi vet att man har en ny variant av smitta – en smitta som vi absolut inte vill ha till Bohuslän, Dalsland eller någon annan del av den svenska hembygden.

Anf. 5 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! När vi diskuterar de här frågorna tror jag att det är viktigt att fundera över hur Sverige agerar, för det blir lätt en diskussion om hur andra länder agerar.

Det har funnits synpunkter under hela coronapandemin på Norges ganska fram-och-tillbaka-artade beslut om vilka regler som ska gälla. De har haft ett system där de ringar in zoner, regioner och så vidare. De har tillämpat detta, och vi erkänner att Norge har rätt att fatta de beslut som de menar är nödvändiga för att upprätthålla folkhälsan i Norge, precis som vi har rätt att fatta de beslut i Sverige som vi menar skyddar folkhälsan i vårt land. Det är ett nationellt beslut.

Jag kan bara beklaga att vi inte har haft mer av en gemensam hållning i detta. Å andra sidan tror jag att Sveriges agerande nu under pandemin också spelar roll långsiktigt. Vi ska inte hamna i en diskussion om att om ni gör det där ska vi göra det här, utan vi måste utgå från vad Folkhälsomyndigheten menar är de stora smittriskerna. Var finns osäkerheterna, och vilka områden bör vi agera kring?

Det är fortfarande så att vi generellt sett har en mycket större smittspridning i Sverige än man har i Norge. Folkhälsomyndigheten kom så sent som i går eller i förrgår fram till att de kunde konstatera att vi nog har en samhällsspridning av den muterade brittiska varianten.

Det är helt logiskt, för när en muterad virusvariant som hela tiden muterar – och det här viruset kommer att fortsätta att mutera – och blir mer smittosam kommer den att ta över efter en tid. Det är i sak helt i linje med hur ett sådant här virus brukar agera. Vi har velat försöka bromsa tillväxten av det muterade viruset i Sverige, men vi kan inte stoppa det och förhindra att det finns eftersom det tar över långsiktigt över andra virusvarianter.

Vi försöker minska detta, och därför har vi stängt gränsen och infört inresekontroll och testkrav gentemot Norge och Danmark. Men det har varit en lättare regim mot Finland eftersom de har mindre smitta och väldigt få fall av den muterade virusvarianten. Vi har alltså hanterat de nordiska länderna utifrån ett smittskyddsperspektiv, och jag tror att det är viktigt att fortsätta göra det i Sverige. Vi ska inte ryckas med i detta att om ni gör det där så gör vi det här. Vi ska i stället utgå från vår bild av smittspridningsläget.

När det gäller gränsområdet har vi infört ett regelverk som innebär att man inte behöver ha 48-timmarsregeln för dem som till exempel arbetspendlar. Man kan i stället göra ett test i veckan. Men vi bestämmer inte över vilka regler som gäller på den norska sidan, så en del av den här interpellationsdebatten borde föras i det norska parlamentet! Det är Norge som fattar beslut om vilka regler som gäller för infart till Norge.

Jag menar dock att de samhälleliga konsekvenserna och riskerna för andra samhällsviktiga faktorer är ganska stora om man börjar begränsa och hindra godstrafiken till vårt land. Sverige är ett litet land. Det är väldigt få sektorer i vårt land där vi är helt självförsörjande. Nästan alla våra sektorer är beroende av handeln med andra länder. Om vi börjar stänga av transportflöden till eller från Sverige kan det få väldigt stora konsekvenser för vårt land, och det måste vi verkligen tänka på om man ska överväga något sådant.

Just nu har regeringen inte velat föreslå några sådana restriktioner. Vi tror att det skulle få väldigt stora konsekvenser, och Sverige skulle vara

väldigt ensamt i Europa om att föreslå något sådant. Mig veterligen har inget EU-land just nu infört sådana regler, och jag tror inte att Sverige ska vara först på den resan.

Prot. 2020/21:81
12 februari

*Svar på
interpellationer*

Anf. 6 MAGNUS JACOBSSON (KD):

Herr talman! Jag håller i mångt och mycket med om det ministern lyfter fram. Det jag har velat peka på är en djup känsla av orättvisa. Jag är väl medveten om att den norska linjen har varit att titta på län och regioner. I det här sammanhanget har då hela Västra Götaland blivit en zon. Trots att exempelvis Dals-Ed och Strömstad, och Töcksfors om vi går till den värmäländska sidan, i princip inte hade någon smitta under stora delar av pandemin har dessa områden ändå betraktats som Stockholm och Göteborg. Det här blir inte rimligt.

Jag är tacksam för att de svenska åtgärderna har varit betydligt försiktigare. Man måste inse att detta egentligen är två pandemier. Det är en sjukdomspandemi, men det är också en ekonomisk pandemi. Vi har små företag i restaurangbranschen, i turistnäringen och i många andra delar som drabbas oerhört hårt av detta, och i gränsbygden drabbas som sagt de som under lång tid har jobbat i något av våra grannländer, i enlighet med den tradition vi har, extra hårt.

Norden är verkligen det område i världen som har gått längst med en ömsesidig frihandel där många av kommunerna i praktiken är gemensamma arbetsmarknadsregioner. Just nu slits det här itu.

Herr talman! Jag är väldigt tacksam för de svar jag har fått. Jag har också velat lyfta upp gränsbornas situation. Det här är en smärta för många av oss. Vi ser något vi tog för givet helt plötsligt förändras, och samtidigt upplever vi att det är orättvist.

Anf. 7 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag tackar för interpellationen, för detta är viktigt. Jag hoppas att vi kan föra den här diskussionen i alla nordiska parlament framöver.

Jag tror att vi har något väldigt unikt i vårt nordiska samarbete. Det har gynnat oss. Sett till den ekonomiska styrkan i våra nordiska länder tillsammans är vi en av de största ekonomierna i världen. Det är därför klart att det får stora konsekvenser när vårt näringsliv och människor drabbas av gränshinder i gränsområdena. Jag har en väldigt stor respekt för den känsla som nu finns av att Norden inte lyckades hantera detta på det sätt vi hade önskat.

Å andra sidan ska vi vara ödmjuka och säga att Sverige initialt drabbades hårdare av smittspridningen. Norge hade mindre smitta och därmed kanske känslan att man kunde avgränsa sig på ett mer effektivt sätt än vad ett land som Sverige kunde göra. Jag har stor respekt för att de måste fatta sina beslut.

Jag tror att vi kan lära oss av den här krisen. Vi måste lära oss av den. Jag ser att det har blivit orimliga konsekvenser i många gränsområden under delar av detta. Det gäller inte bara Norge; för Danmarks del hade vi också en situation när smittspridningen var större i Köpenhamnsområdet än i Malmöområdet. Då hade Danmark stängt mot Sverige medan Sverige hade öppet mot Danmark. Det hade vi därför att vi utgick från vad vi såg som långsiktigt viktigt och de mest effektiva smittskyddsåtgärderna.

Jag tycker att Sverige ska försöka hålla fast vid den linjen. Det är långsiktigt bra för Sverige, och det är långsiktigt bra för Norden. Jag tror också att vi måste försöka hitta vägar att lära av den här krisen inför framtiden.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 8 Svar på interpellationerna 2020/21:342 och 376 om personer som bedöms som säkerhetsrisker

Anf. 8 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Adam Marttinen har frågat mig om regeringen avser att ompröva grunden för förvarstagande enligt lagen om särskild utlänningskontroll så att personer som utgör terrorhot kan låsas in med hänvisning till att säkra vårt land i stället för med hänvisning till att förenkla en förestående utvisning. Adam Marttinen har även frågat mig hur regeringen ställer sig till att i vissa avseenden skärpa hur lagen om särskild utlänningskontroll fungerar.

Lars Beckman har frågat mig vilka tillfälliga eller andra åtgärder som jag avser att vidta i närtid för att personer som anses vara en säkerhetsrisk enligt Säkerhetspolisen inte ska kunna vistas i det öppna samhället. Lars Beckman har också frågat mig när en lagstiftning kommer att vara på plats som gör att personer som anses utgöra en fara för Sverige inte vistas ute i det öppna samhället.

Arbetet mot terrorism är en mycket högt prioriterad fråga för regeringen. Det är av yttersta vikt att Säkerhetspolisen lokaliserar personer i vårt land som utgör ett säkerhetshot och, om dessa är utländska medborgare, ansöker om utvisning. Säkerhetspolisen arbetar därför fortlöpande med att förebygga och avslöja brott mot Sveriges säkerhet samt bekämpa terrorism. Inför verkställandet av utvisningsbeslut har personer inte möjlighet att arbeta i Sverige, och eftersom de har anmälningsskyldighet är deras rörelsefrihet kraftigt begränsad.

Jag vill dock samtidigt framhålla att vi, likt andra länder, är bundna av våra internationella åtaganden om mänskliga rättigheter. Vi kan därför inte verkställa utvisningsbeslut om individen riskerar tortyr eller annan omänsklig behandling. Vi kan inte heller placera dessa individer i förvar på obestämd tid.

Arbetet inom Regeringskansliet för att möta de hot som Sverige står inför intensifieras nu. Det bereds nu ett förslag till en ny lag som ska ersätta lagen om särskild utlänningskontroll. I den utredning som ligger till grund för arbetet föreslås bland annat att en utlänning ska kunna utvisas om han eller hon kan antas komma att göra sig skyldig till vissa straffbelagda gärningar. Enligt förslaget ska alltså kravet för att utvisa någon på denna grund sänkas.

Utredningen föreslår också en förändrad reglering när det gäller möjligheten att ta dessa personer i förvar. Bland annat föreslås att tiden för så kallat verkställighetsförvar förlängs. Vidare föreslås bland annat utökade möjligheter att använda tvångsmedel för att få större kontroll över dessa personer och skärpta straff för överträdelse av beslutad anmälningsskyldighet.

Förslagen som har lämnats av utredningen är i linje med vad Säkerhetspolisen har efterfrågat kring hur dessa individer ska hanteras. Det är därför angeläget att lagstiftningen nu ses över. Det är nu viktigt och lämpligt att denna process fortsätter och att nya skärpningar kommer på plats. Regeringen följer frågan noga.

Anf. 9 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Hotet från den våldsbejakande islamistiska miljön har varit ett återkommande problem för Sverige, inte minst därför att vi har väldigt många islamistiska extremister i vårt land. Säkerhetspolisen har under en rad år gjort bedömningen att detta är det största hotet och har varit det snabbast växande hotet för Sveriges del. Vi har dessvärre också fått vår beskärda del av terrorattentat, inte minst med tanke på terrorattentatet på Drottninggatan den 7 april 2017.

Under den här tiden har vi också haft två terroröverenskommelser mellan de borgerliga partierna och den rödgröna regeringen. Sverigedemokraterna har dock inte ingått i någon av dessa överenskommelser med regeringen. För Sverigedemokraternas del kan jag bara konstatera att vi skiljer oss väldigt mycket när det kommer till arbetet mot terrorism från de överenskommelser som regeringen har gjort med de borgerliga partierna.

I denna interpellationsdebatt lyfter jag fram just den grupp utlänningar som ingår i den våldsbejakande islamistiska miljön – det finns såklart också andra extremister, men det har visat sig vara just våldsbejakande islamister som har varit på tapeten.

Säkerhetspolisen omhändertog för ett par år sedan sex imamer, tror jag, som man bedömde utgjorde ett hot mot rikets säkerhet med stöd av lagen om särskild utlänningskontroll. De togs i förvar men kunde sedan inte utvisas av olika skäl eftersom de riskerade en omild behandling eller liknande i sina hemländer. Det var en rad olika hemländer – Irak var ett av dem – dit man förut kunnat utvisa personer av andra skäl. Just i de här fallen visade det sig dock att Migrationsöverdomstolen angav att det fanns verkställighetshinder men att det samtidigt fanns möjlighet att ändra dessa hinder.

Givetvis är det angeläget att regeringen arbetar för att undanröja verkställighetshinder så fort som möjligt. Där har Sverigedemokraterna tryckt på från justitiekottet om att arbeta med diplomatiska garantier, något som också Migrationsöverdomstolen nämner som en möjlighet för att undanröja verkställighetshinder. Vi har ju inte sett att dessa personer har utvisats, och då kan man konstatera att arbetet på den fronten inte har varit speciellt framgångsrikt från regeringens sida.

När det inte går att utvisa de här individerna lyfter Sverigedemokraterna också fram andra förslag, exempelvis en ny grund för förvarstagande. I dag får man bara ta de här personerna i förvar med syfte att underlätta utvisning, alltså så att de inte går under jorden under tiden från att det konstateras att de ska utvisas till dess att det går att utvisa dem.

Sverigedemokraterna föreslår helt enkelt att man ska ha en ny grund för förvarstagande. Om man noterar att personer planerar att begå terrorattentat eller liknande måste man kunna ta andra personer i förvar som kan utgöra en breddad hotbild inom den här miljön eller kanske bistår de personer som planerar dådet. Vi väljer att kalla det för säkerhetsförvar, alltså att man tar människor i förvar med hänsyn till rikets säkerhet snarare än att

man underlättar en utvisning. Det här möter någon form av motstånd från regeringen och har gjort det förut också.

Vi lyfter även fram andra frågor om att göra begränsningar för personer som ska utvisas, exempelvis kommunarrest. I dag får man tydligen välja var man ska bo fast man ska utvisas och fast man utgör ett hot mot rikets säkerhet. Vi tycker att det kanske är lite orimligt att man har så stora friheter när man är utlännings och utgör ett hot mot rikets säkerhet. Vi föreslår därför att staten ska bestämma var man ska bo och vilka delar av kommunen man får besöka med kontroll av elektronisk övervakning så att man exempelvis hindras att besöka moskéer om man utgör en sådan hotbild.

Min fråga är om det här är någonting som är tänkbart för regeringen att hantera.

Anf. 10 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Den här interpellationen handlar alltså om personer som regeringen har bedömt vara allvarliga säkerhetshot mot Sverige och det svenska folket. Det är klart att det är en djupt otillfredsställande situation att vi i landet har sex personer som enligt Säpo har bidragit till islamistisk radikaliserings och bedöms utgöra en sådan fara mot Sverige att de ska utvisas. I samband med utvisningsbesluten gjorde Migrationsverket bedömningen att utvisningarna inte kunde verkställas eftersom männen enligt Migrationsverket riskerar förföljelse i hemlandet.

Det betyder, herr talman, att det finns personer ute i det öppna samhället – i min hemstad Gävle, i Gävleborg och på andra platser i Sverige – som regeringen anser utgöra en säkerhetsrisk. Det är alltså personer som utgör ett allvarligt säkerhetshot mot Sverige.

I samband med frisläppandet av imamen och andra personer påtalade Säkerhetspolisen att lagstiftningen är gammal och behöver ses över.

Herr talman! Vad kan vara viktigare för en regering och för ett statsråd än att skydda Sverige och att skydda svenska medborgare från terrorism? På det här området har regeringen brustit. Vi vet alla hur vardagsbrottsligheten har ökat kraftigt. Vi vet alla att ett bilinbrott inte leder till uppklärande. Jag och Mikael Damberg hade tidigare en interpellationsdebatt om den allvarliga brottsligheten i Kilafors där befolkningen blir trakasserad och inte får någon hjälp av staten. Tittar vi på område för område ser vi hur det trappas upp och att den här regeringen har varit slapp och slö. Då är det kanske inte så konstigt att det inte fungerar tillfredsställande när det gäller det allvarligaste hotet mot Sverige, nämligen terrorism och säkerhetsrisker.

Jag noterade att i november 2019 sa Mikael Damberg följande till *Dagens Eko*: Den här frågan är viktig, och vi jobbar med den och ska se till att det kommer på plats.

Men det går i slow motion, herr talman. Om det här nu verkligen skulle vara en prioriterad fråga för statsrådet och regeringen, hur kommer det sig då att den nya lagstiftningen om särskild utlänningskontroll inte är på plats? Remisstiden gick ut den 1 juli 2020. Sedan dess har augusti, september, oktober, november, december, januari och snart februari passerat. Jag vet inte om någon proposition ligger färdig på bordet än.

Om det här vore en prioriterad fråga för regeringen hade väl den här lagstiftningen varit på plats betydligt tidigare? Jag kan inte tänka mig att statsrådet och regeringen är nöjda med att personer som utgör en allvarlig säkerhetsrisk befinner sig ute i det öppna samhället i Sverige.

Gävlebor har ringt till mig efter att de har sett imamen i moskén och frågat: Det här måste väl vara ett skämt? Det här kan inte vara acceptabelt. Den här personen bedöms vara en allvarlig säkerhetsrisk och finns ute i det öppna samhället. Respekten för lagstiftningen och svenska myndigheter blir allvarligt påverkad av den här situationen.

Jag skulle gärna vilja veta när statsrådet bedömer att en ny lagstiftning kan finnas på plats.

Anf. 11 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman och inrikesministern! Det är en rättsskandal att personer som har bedömts utgöra ett hot mot rikets säkerhet och blivit utvisade ur Sverige på livstid kan röra sig fritt och flytta vart de vill i vårt land. Det enda kravet är att de måste infinna sig hos polisen några dagar i veckan under en bestämd tid. Resten av tiden kan de fortsätta bedriva samhällsfarlig verksamhet och främja radikaliserings. Det finns en välorganiserad salafist-jihadistisk struktur på många ställen i landet. Bara i Skåne finns grupperingar på fyra platser: i Hässleholm, i Landskrona, i Malmö och i Arlöv.

Ministern har tidigare uttalat att ny lagstiftning behövs skyndsamt, men inget har hänt. Dessa personer är extremt farliga, både när det gäller deras åsikter, men också när det gäller sättet de verkar på och får finansiering för sina brottsliga aktiviteter. En av dessa imamer var huvudman för en skola som var finansierad med skattebetalarnas pengar. Och inte nog med det: Han hade också fyra anställda som var återvändande IS-jihadister. Det var en perfekt miljö för att förgifta barnen med IS-propaganda och motarbeta allt vad demokratiska värderingar heter.

Den så kallade Umeåimamen flyttade till Malmö för fem månader sedan. Enligt medieuppgifter bor han i en stor nyköpt lägenhet i Rosengård. Han har inga inkomster, och hans fru har sjukpension. Hur han har råd med denna bostad? Är det inte något som myndigheterna borde titta på?

Att han flyttat till Malmö borde få alla varningsklockor att ringa. Malmö är den stad i Sverige varifrån flest personer har rest för att ansluta sig till terrorgrupper i Syrien och Irak. Enligt Försvarshögskolans rapport *Mellan salafism och salafistisk jihadism* finns det kopplingar mellan kriminalitet och salafistisk jihadism, och individer rör sig fritt från den ena miljön till den andra. Terroristen Osama Krayem, som är åtalad för attentaten i Bryssel där 32 människor miste livet, är ett exempel på detta.

Jag undrar: Vilka ansträngningar har regeringen gjort för att få dessa personer utvisade? Hur har man säkerställt att uppgifterna om att de verkligen riskerar förföljelse i sina hemländer är riktiga? Och hur ofta prövar man om säkerhetsläget i deras hemländer är förändrat?

Ministern hänvisar till konventioner som Sverige har undertecknat. Det har även Danmark gjort, men där har man ändå lyckats utvisa personer som hotar Danmarks säkerhet genom att få diplomatiska garantier. Sedan 2010 har Italien utvisat 19 imamer som kopplats till terrorverksamhet.

Två av de av Sverige utvisade imamerna kommer från Egypten och Irak. Det är länder där Sverige har ambassader. Det borde vara möjligt att få diplomatiska garantier. En av de utvisade är tjetjen med ryskt medborgarskap. Utrikesministern var nyligen i Moskva, och jag undrar om hon tog upp frågan om diplomatiska garantier om Sverige utvisar denna person.

Anf. 12 TALMANNEN:

Jag vill påminna om att vi bör vara försiktiga när det gäller att diskutera enskildas förhållanden, till exempel hur de försörjer sig.

Anf. 13 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Det är viktiga frågor vi diskuterar i dag. Regeringen har bedömt att det finns personer som utgör ett säkerhetsshot mot Sverige och att de ska utvisas. Vi har därför ett arbete som har kommit långt. En utredning tittar på att modernisera den lagstiftning som ligger som grund här. Det handlar om ytterligare möjligheter att använda hemliga tvångsmedel och att införa kommunarrest och vistelseförbud, alltså att begränsa var människorna får vara. Det handlar också om större möjligheter att sätta människor i vistelseförvar under en längre tid och även att förlänga den perioden.

Säkerhetspolisen har välkomnat inriktningen på utredningsarbetet. Jag kan försäkra att vi jobbar hårt för att få fram en proposition och för att så snart som möjligt kunna lägga den på riksdagens bord.

Det bör dock länkas till de skärpta straff som också föreslås på terroristområdet. Det är en annan produkt. Det är ganska bra om de produkterna kommer samtidigt, eftersom lagstiftningen bygger på de straffbestämmelser vi har när det gäller terrorism. Poängen är att de produkterna bör synkas, eftersom vi då får full effekt av översynen av lagstiftningen. Vi jobbar hårt med det på Justitiedepartementet och räknar med att komma tillbaka inom kort.

Frågan om kommunarrest är lite mer komplicerad. Den ligger i utredningen och är ett av de förslag som vi nu bereder i Regeringskansliet.

När det gäller förvar på obestämd tid är det enkelt att säga att Sverige bör införa en sådan regel. Men det är vår bedömning – även de juridiska instanser och den utredning som har tittat på det säger det – att Europeiska kommissionen sätter gränsen för förvarsbeslut. Man måste ha grund för det, och det måste finnas en koppling till exempelvis en gällande utvisning. Den dagen en domstol i Sverige fattar beslut om att verkställighet inte kan genomföras är regeringen alltså bunden av det. Det är inget som regeringen kan hitta på eller i så fall göra något annat. Vi måste följa svensk lagstiftning.

Däremot finns frågan om man kan ta bort de verkställighetshinder som finns. Det är en process som regeringen jobbar med. Men vi i den här kammaren ska inte inbilla oss att det är lätt, att det inte är komplext att jobba med frågan om diplomatiska garantier. Det mest kända fallet där man har använt det är i Storbritannien. Den processen pågick i över tio år. Och man fick ändå kritik efter processen för att man inte hade följt reglerna.

Det finns alltså möjligheter. Men det är inte enkelt. Regeringen har en skyldighet att jobba för det. Och vi ska jobba för det. Men det är inte lämpligt att vare sig offentligt eller i kammaren diskutera enskilda ärenden och

hur man hanterar dem. Det handlar bland annat om utrikesrelationer. Det skulle kanske till och med kunna försvåra arbetet med den typen av diplomatiska garantier om det diskuterades i det här sammanhanget. Men det är något som regeringen arbetar med, vilket jag har redogjort för tidigare.

När det gäller att det skulle gå i slow motion och att vi skulle vara slappa och slöa vill jag ta avstånd från sådana slarviga uttalanden. Vi gör väldigt kraftiga förstärkningar av Säkerhetspolisen. De får nya verktyg, kan jobba med signalspaning och HDA. Polisen byggs också ut kraftigt, mer än någonsin i modern politisk historia. Det är klart att det gör skillnad och att det ger rättsväsendet nya muskler både för att bekämpa vanlig brottslighet och för att ingripa mot och bekämpa terrorism eller farliga element i Sverige.

Vi gör alltså en enorm trygghetsatsning, som kommer att fortsätta rulla ut. Den här frågan är en av de frågor som vi kommer att återkomma till riksdagen med inom kort.

Anf. 14 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Det gläder mig att vi är fler debattörer mot ministern i det här ämnet. Det tyder på en frustration hos oppositionen över regeringens arbete på området.

Många frågor har lyfts fram. Det finns egentligen två spår här. Det ena är de förslag där vi inte kommer överens med regeringen och där regeringen säger blankt nej.

Det andra spåret är de förslag där vi kanske kan hitta en framkomlig väg med stöd av Sverigedemokraterna i Sveriges riksdag. Kommunarrest är ett sådant förslag. Det skulle kunna göra det mindre attraktivt för utlänningar att vistas i Sverige och därmed påverka möjligheten att få dem att frivilligt lämna landet.

Huvudspåret i Sverigedemokraternas linje är dock att man så ofta som möjligt ska ompröva grunderna för verkställighetshinder och kanske göra en djärvare bedömning av vad ett verkställighetshinder för utvisning innebär. Jag tror inte att det alltid finns en påtaglig risk för att individerna skulle utsättas för omild behandling, dödsstraff eller liknande. Jag tror att man vid bedömningarna tar väldigt stor hänsyn till just små risker.

Den bedömningen gör också vissa terrorforskare i en del uttalanden. De säger att man i de fallen får göra en avvägning av vad man tycker är viktigast. Antingen är det viktigast att värna de små riskerna för de här individerna som utgör ett stort hot mot Sverige, eller så tar man i första hand hänsyn till Sveriges säkerhet och utvisar dem med en ny uppfattning av deras grunder för verkställighetshinder.

Den fråga som jag vill ha svar på är: Hur ofta har regeringen omprövat grunderna för verkställighetshinder i de konkreta fall som har lyfts upp, till exempel de sex imamerna? Det är en sak att säga att man arbetar aktivt med det, men vi vill veta vad det innebär konkret. Vad har regeringen faktiskt gjort? Har man gjort nya bedömningar, till exempel av grunderna för de sex imamerna, och hur ofta har man gjort det?

Arbetet med diplomatiska garantier får väl anses gå så där, eftersom ingen har utvisats. Då återstår alla de förslag som hanteras när personerna befinner sig i Sverige.

Ytterligare en fråga på temat om begränsningar i rörelsefriheten är om regeringen är beredd att införa begränsningar av rörelsefriheten inom en kommun, så att exempelvis imamer som utgör en säkerhetsrisk inte får besöka moskéer. Det kan vara relevant att begränsa friheten för personer som nätverkar och radikaliserar andra. De ska inte tillåtas befinna sig i miljöer där det kan finnas en mottaglighet för sådana budskap. Är regeringen beredd att göra en inskränkning i rörelsefriheten, exempelvis när det gäller imamernas besök i moskéer? Det är mina konkreta frågor på det särskilda området.

Det finns också andra frågor. Det finns flera skäl att diskutera radikal islamism, exempelvis IS-kvinnor som återvänder till Sverige. Sverigedemokraterna anser att fråntagande av medborgarskap skulle vara viktigt i det fallet. Man skulle också kunna inkludera personer som återvänder utan medborgarskap i just lagen om särskild utlänningskontroll. Också där finns ett motstånd från regeringen.

Sammantaget kan vi väl säga att det finns ett påtagligt tryck från den våldsbejakande islamistiska miljön. Den har tillåtits växa, och den har tillåtits vara kvar i Sverige. Den tillåts av regeringen att fortsätta utgöra ett stort hot mot vårt land. Det är bekymmersamt.

Jag ser fram emot att få svar på några av de frågor som jag har ställt.

Anf. 15 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Det är klart att det är en otillfredsställande situation att det ute i det öppna samhället finns personer som regeringen har bedömt utgöra en fara för Sverige. Jag tycker att min kollega Boriana Åberg var övertydlig när det gäller konsekvenserna av regeringens oförmåga att skydda Sverige.

Jag tar statsrådet på orden. Det är en prioriterad fråga för regeringen. Något annat vore otänkbart.

Men då kommer vi tillbaka till regeringens oförmåga att leverera, till exempel när det gäller diplomatin och den fråga som Boriana Åberg ställde om man har försökt få diplomatiska garantier. Det är klart att det är lätt för statsrådet att säga att man inte kan prata om det i kammaren. Men det vi kan prata om är konsekvensen och resultatet av regeringens arbete.

Varje gång en av dessa personer går på gatan i Gävle eller finns i en moské på fredagar är det ett misslyckande för den svenska regeringen. Varje gång en Gävlebo möter någon av de personerna kan man utvärdera statsrådets och regeringens arbete. Varje gång de personerna befinner sig ute i det öppna samhället, någonstans i Sverige, är det en utvärdering av statsrådets och regeringens arbete.

Det är naturligtvis inte tom politisk retorik här i kammaren som kommer att göra skillnad, utan det gör handling, action. Så länge det inte sker är det slapt och slött. Det går långsamt, i slow motion.

Den som tittar på debatten kan googla för att höra vad statsrådet sa till Sveriges Radios *Dagens eko* i november 2019. Vi står här i dag, en lång tid senare, utan att det finns någon proposition på bordet. Andra ledamöter här har sagt: Lägg förslagen på bordet så kommer vi skyndsamt att rösta igenom dem! Men vi kan inte rösta igenom något som inte läggs på bordet.

Jag hoppas verkligen inte att det förhåller sig så som i många andra frågor, nämligen att de två regeringspartierna inte är överens. Det kan vara så enkelt. Det kan mycket väl vara så att det är Miljöpartiet som blockerar

även denna fråga. Det vet vi inte eftersom svaret från statsrådet är ”Frågan bereds”.

Om detta är en prioriterad fråga för regeringen vore det önskvärt att man jobbade med diplomatiska garantier som skulle innebära att dessa personer blir utvisade. Det är självklart en grov provokation mot alla sköt-samma invånare i Sverige att se att personer som regeringen har bedömt utgöra en allvarlig säkerhetsrisk går öppet i samhället. Regeringen har ju fattat beslut om att dessa personer är ett sådant hot mot Sverige att de ska utvisas.

Herr talman! Man kan inte kalla det något annat än ett grovt misslyckande av en av regeringens absolut viktigaste frågor, nämligen att skydda den svenska befolkningen. Regeringens viktigaste uppgift måste vara att skydda den svenska befolkningen. Här har regeringen misslyckats. Varje dag som en av dessa personer finns ute i samhället är en utvärdering av regeringens arbete. Även jag vill därför gärna ha svar på hur regeringen har jobbat med diplomatiska garantier.

Anf. 16 BORIANA ÅBERG (M):

Herr talman! Min kollega Lars Beckman nämnde promemorian om utlänningsärenden med säkerhetsaspekter vars remisstid gick ut den 1 juli. I sitt remissvar till denna promemoria uttryckte SKR, Sveriges Kommuner och Regioner, att konsekvenserna av förslagen i promemorian kan bli sådana att dessa individer som utgör ett hot mot rikets säkerhet men inte kan utvisas har rätt till ekonomiskt och annat bistånd enligt socialtjänstlagen på samma villkor som andra personer som är bosatta i kommunerna. Det-samma gäller tillgången till fullständig, subventionerad hälso- och sjukvård som dessa individer kan åtnjuta under vissa omständigheter.

SKR anser att det krävs lagändringar för att säkerställa att det inte blir så. Det är djupt stötande att individer som utgör ett allvarligt hot mot rikets säkerhet ska kunna åtnjuta samma förmåner som medborgare eller andra personer som har laglig rätt att vistas i landet.

Jag vill därför gärna att ministern svarar på följande frågor: Har SKR:s synpunkter beaktats i den lagstiftning som regeringen förbereder? Delar ministern SKR:s uppfattning att det är stötande att de individer som är samhällsfarliga åtnjuter förmåner?

Anf. 17 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag vill först säga något om frågornas prioritet. Vi har ett par blocköverskridande överenskommelser där vi med många partier har kommit överens om att genomföra förändringar i terrorlagstiftningen och ge polisen och säkerhetspolisen nya verktyg. Faktum är att myndigheterna aldrig har haft lika stora kompetenser, befogenheter och resurser eller varit lika övade, utrustade och förberedda för terrorattentat som de är i Sverige i dag.

Det räcker att fråga polisen om de anser att deras förmåga att hantera terrorhot mot Sverige har förbättrats de senaste fem åren eller inte. Det är ingen fråga på marginalen, utan de svarar entydigt ”ja” på frågan. Säkerhetspolisen har fått ökade resurser med omkring 50 procent under den här tiden för att kunna hantera dessa hot.

Prot. 2020/21:81
12 februari

Svar på
interpellationer

Vidare har vi skärpt lagstiftningen på terrorområdet på väldigt många sätt. Det gör att Sverige aldrig har haft en så pass skarp terrorlagstiftning som i dag. Det inkluderar finansiering av terrorverksamhet – en viktig fråga som togs upp här tidigare.

Vi gör alltså mycket på området.

Att jobba med lagstiftning är inte enkelt. Det här är ingen plattlätt lagstiftning, utan det är ganska komplicerat att göra om den. Det ska skapas länkar mellan olika lagar. Därför tar det lite längre tid än vad jag själv hade önskat för att få en produkt på bordet, men det måste göras ordentligt. Tänk om vi slarvar i lagstiftningen så att den inte får önskad effekt mot terrorbrottsligheten eller de hot mot Sveriges säkerhet som vi vill komma åt. Det här måste göras rätt.

Låt mig svara på frågan. Regeringen kan inte göra djärva bedömningar som leder till utvisningar. Det är domstolar som gör bedömning av huruvida något kan verkställas eller inte. Det här är otroligt viktigt. Vi är bundna av vad domstolarna tycker. Om förutsättningarna ändras kan det bli nya beslut, vilket vore trevligt. Regeringen jobbar för att möjliggöra att detta verkställs.

Här säger man: Varje dag som går när detta inte verkställs är ett misslyckande för regeringen. Vilket ansvar vi i så fall delar med tidigare regeringar! Faktum är att den här regeringen till skillnad från alla moderna regeringar i svensk historia de facto jobbar för att ta bort verkställighets hinder. Det har tidigare regeringar inte ens sagt att de gjort. Ärligt talat får man nog ha lite perspektiv på detta i debatten.

Det förhåller sig inte så att människor i Sverige som omfattas av denna lagstiftning har samma förmåner som alla andra när de blir föremål för ett utvisningsbeslut från regeringen men detta inte kan verkställas. Det har de absolut inte. De flesta förmåner får de inte ta del av. De får heller inte arbeta, utan måste anmäla sig. Nu ligger förslag på bordet om att man också ska kunna ha vistelseförbud i ett bestämt vistelseområde. Detta är vad som föreslås i utredningen, vilket är svar på Martinens fråga om hur de begränsningar myndigheterna kan göra kan komma att se ut framöver.

Vi tar seriöst på dessa frågor. Vi jobbar långsiktigt med dem. Vi har högst avsevärt flyttat fram positionerna i vår förmåga på området, men vi är också bundna av internationella konventioner. Det är nog det största oppositionspartiet i Sveriges riksdag egentligen medvetet om.

Anf. 18 ADAM MARTTINEN (SD):

Herr talman! Som svar på ministerns anförande är det värt att poängtera att Sverigedemokraterna inte har ingått i någon av terroröverenskommelserna. Man har tyckt att vi har olika värdegrunder. Resultatet av dessa olika värdegrunder är att vi i dag inte har möjlighet att frånta islamistiska extremister deras medborgarskap. Det handlar om personer som har rest till Syrien och Irak där de har mördat, våldtagit och skändat människor hit och dit.

Andra länder har gått vidare med en sådan lagstiftning. Danmark delar Sverigedemokraternas värdegrund i så måtto att man har utvisat personer som är födda i Danmark och fråntagit dem deras medborgarskap. Men detta är en omöjlighet i Sverige eftersom regeringen tycker att man har så fina värderingar.

Det finns många exempel och förslag som vi har anledning att rikta kritik mot. Ett annat exempel är när regeringen kom med förslaget om att kriminalisera terrorresor. Då kriminaliserades det inte om någon åkte till ett land där man hade medborgarskap. Det innebär att alla irakier eller syrier med medborgarskap kunde göra terrorresor till dessa länder utan att ha ett straffansvar. Vi har alltså kritiserat många saker. Just detta åtgärdades senare efter kritik från EU. Men om Sverigedemokraterna hade fått bestämma hade detta kunnat åtgärdas i god tid, vilket i så fall hade lett till att fler hade kunnat dömas för brott.

Jag tycker att det är otillfredsställande att Sverige har ett system där man inte kan göra djärva bedömningar. Jag tycker att regeringen borde ha insett tidigare att något bör göras åt detta och även vidtagit åtgärder. Migrationsöverdomstolen borde inte ha en absolut rätt att på väldigt vaga grunder hänvisa till verkställighetshinder och därmed utsätta vårt land för stora risker när vi inte kan utvisa individer eller för den delen hålla dem kvar i förvar, vilket regeringen inte vill göra mer än just av verkställighets-skäl. Hur många gånger har man från regeringens sida omprövat besluten från Migrationsöverdomstolen gällande grunderna för verkställighetshinder? Det är en fråga jag inte fick svar på.

Anf. 19 LARS BECKMAN (M):

Herr talman! Låt oss först konstatera att respekten för den svenska lagen är kraftigt begränsad hos de personer som berörs. En utvisningsdömd imam har flyttat till Gävle från Västerås. Han har åtalats för att inte ha följt Säpos krav.

Jag skulle avslutningsvis vilja ställa frågan till statsrådet Damberg: Kan statsrådet här i talarstolen i dag titta in i kameran och säga till svenska folket: ”Vi i regeringen har gjort allt som står i vår makt – givetvis med beaktande av mänskliga rättigheter och den lagstiftning som finns – för att snäva in möjligheterna för de kvalificerade säkerhetshot som det rör sig om att röra sig ute i det öppna samhället”? Har man vänt på alla stenar i Regeringskansliet? Har man vänt på alla ”plättlättnar”? Och varför tar det så lång tid?

Jag noterar att statsrådet inte sa emot min spekulation om att det är Miljöpartiet som bromsar även i den här frågan. Vi vet att det finns två regeringspartier. Vi vet att det ena regeringspartiet rör sig i vissa kretsar och har haft ledande företrädare som rört sig i en viss miljö. Jag utesluter inte att den här förseningen beror på att regeringspartierna inte är överens.

Låt mig vara tydlig: Regeringens arbete kommer att utvärderas efter att varje Gävlebo och varje svensk medborgare kunnat följa om de här personerna rör sig ute i det öppna samhället eller inte. Vi kan räkna dagar, och så tar vi reda på när de här personerna blir utvisade eller inlåsta eller av annan orsak inte utgör ett säkerhetshot. Det är den faktiska utvärderingen – inte statsrådets retorik här i kammaren. Jag skulle vilja veta: Har regeringen vänt på alla stenar för att skydda svenska folket från terrorism och säkerhetshot?

Anf. 20 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Den svenska regeringen har kraftigt ökat skyddet för Sverige mot terrorism. Vi har gjort det i breda överenskommelser med flera av de riksdagspartier som finns representerade i den här kammaren. Vi har

skärpt lagstiftningen, skärpt straffen och gett polisen och Säkerhetspolisen nya verktyg. Vi har dessutom tagit initiativ till en översyn av den lagstiftning som vi diskuterar just i dag. Både Socialdemokraterna och Miljöpartiet har gett direktiv till en utredning som handlar om att se över och skärpa lagstiftningen på det här området. Jag har också redogjort för vilka skärpningar utredningen föreslår.

Jag har också förklarat att anledningen till att det har tagit en del tid är att det är fråga om komplex lagstiftning som dessutom bör synkas med den strafflagstiftning vi uppdaterar samtidigt. Den ena lagstiftningen bygger på den andra lagstiftningen, och de måste gå ihop. Det är förklaringen. Vi har inget intresse av att vänta med att införa ny lagstiftning, men den måste fungera och bli effektiv mot de individer vi vill skärpa kraven på.

Det här är alltså en fråga som vi kommer att fortsätta driva med kraft. Det är ingen fråga vi tar lätt på. Jag tycker att det i grunden är bra att riksdagspartierna är överens om att mer måste göras på området.

Jag kan avslutningsvis konstatera att det nog är så att Martinen och jag har olika värdegrund, att vi inte har exakt samma syn på hur ett samhälle byggs, hur man håller ihop ett samhälle och hur man bekämpar terrorism. Varje gång jag diskuterar terrorism är jag väldigt noga med att ta upp alla de hot som kommer mot Sverige. Säkerhetspolisen lyfter fram både det islamistiska hotet och det högerextrema hotet och är tydlig med att det högerextrema hotet har ökat de senaste åren och att det kopplat till de grupperna finns en stor risk för terrorattentat. Jag tror att det är viktigt att vi som land tar alla typer av terrorhot på absolut största allvar. Det kommer den här regeringen att fortsätta göra.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 9 Svar på interpellation 2020/21:374 om andningsmasker

Anf. 21 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Alexandra Anstrell har frågat mig vad jag grundar min uppfattning på när jag påstår att polisens upphandling av skyddsmasker avbröts för att den behövde revideras. Vidare har hon frågat mig om jag och regeringen anser att tillverkning av skyddsmasker i stället ska ske i egen regi, hur jag avser att säkerställa att processen inte drar ut på tiden och att vår beredskap på andningsmasker inte havererar samt om jag planerat någon form av beredskapsanskaffning av skyddsmasker inför kommande tioårsperiod.

Regeringens historiska satsning på Polismyndigheten skapar bättre förutsättningar för anställda att utföra sitt arbete effektivt och med god arbetsmiljö. Myndigheten har i sin interna resursfördelning ansvar för att se till att tillhandahålla utrustning som uppfyller rådande krav på skydd.

Inom EU finns regler som bland annat slår fast att skyddsprodukter ska vara CE-märkta. För att uppfylla kraven på CE-märkning och säkerställa att de anställdas skyddsutrustning utvecklas i enlighet med de senaste rönen inom materialutveckling initierade Polismyndigheten 2019 en upphandling för anskaffning av skyddsmasker.

Det är Polismyndigheten själv som bäst kan bedöma behovet av och kvaliteten på den skyddsutrustning som ska användas inom myndigheten. Enligt Polismyndigheten krävdes en revidering av upphandlingen på grund av brister i den formella processen. Jag har försäkrat mig om att arbetet för anskaffning av skyddsmasker nu fortsätter och kommer givetvis att följa det arbetet.

Huruvida tillverkning av skyddsmasker ska ske i egen regi är upp till myndigheterna att bedöma. Polismyndigheten har överlag en god förmåga och fungerande system för anskaffning av skyddsmateriel som uppfyller myndighetens behov. På motsvarande sätt kan andra myndigheter och aktörer genomföra upphandlingar av skyddsmateriel om de bedömer att det finns behov av sådan utrustning.

Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, MSB, lagerhåller filter till Skyddsmask 90 efter överenskommelse med Försvarets materielverk, FMV. Dessa nya filter kallas eftermarknadsfilter. De kan beställas mot ersättning av aktörer med samhällsviktig verksamhet som inte har möjlighet att beställa filter via egna avtal eller upphandlade leverantörer.

Mot bakgrund av detta ser regeringen för närvarande inga behov av att ta initiativ vad gäller beredskapsanskaffning av skyddsmasker. Jag följer självfallet frågan.

Anf. 22 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Jag tackar herr ministern för svaret.

Det var för ungefär ett år sedan som poliser, ambulanspersonal och räddningstjänster över hela landet skulle få 55 000 nya andningsmasker. Det var ett arbete som var påbörjat sedan tidigare. Ett företag fick den 15 januari 2020 ett tilldelningsbeslut; Polismyndigheten hade den dagen beslutat om att tilldela dem ett kontrakt för detta.

Polisen hade tagit emot anbud från fyra anbudsgivare. En av dem föll bort för att den inte hade med några bilagor. Den andra föll bort för att den inte uppfyllde samtliga kvalificeringskrav. En tredje föll bort eftersom samtliga krav på produkten inte uppfylldes. Alltså fanns den fjärde kvar, som fick affären.

Några veckor senare kom ett beslut om att hela upphandlingen skulle avbrytas. I det dokumentet hänvisades det till bristande konkurrens. Hela upphandlingen gick alltså i papperskorgen, och hela processen måste tas om från början. Det kanske var rätt – det vet jag inte. Jag vet dock att de här andningsmaskerna hade varit till ganska stor hjälp nu under den förskräckliga pandemin.

Men även om Folkhälsomyndigheten i februari inte bedömde att risken för allmän smittspridning i Sverige var så stor finns det annat som jag tycker är lite märkligt i det här. För det första: Hur kom det sig att Polismyndigheten upptäckte de påstådda bristerna först tre veckor efter att man fattat tilldelningsbeslutet? För det andra: Ministern säger – i stället för att hänvisa till den brist på konkurrens som polisen refererade till – att vissa steg i upphandlingsprocessen behövde revideras. Då börjar jag fundera. Vad var det egentligen som hände?

Herr talman! Ministern säger alltså i sitt svar att ”Polismyndigheten har överlag en god förmåga och fungerande system för anskaffning av skyddsmateriel”. Vad var det då som hände i det här fallet, när man upptäckte bristerna först tre veckor efter att man hade fattat ett tilldelningsbeslut?

Hur god är då förmågan, och hur fungerande är systemen? Vilka revideringar är så viktiga att man avbryter en tilldelad upphandling? Jag undrar om statsrådet vill vara vänlig att redogöra för de punkterna. Om det beror på brist på konkurrens borde väl upphandlingen ha avbrutits innan man gjorde tilldelningen? Man visste ju redan då hur många som var med i matchen.

Har ministern någon aning om ifall det är vanligt i Myndighetssverige att man avbryter upphandlingar efter att ha beslutat att någon ska tilldelas kontraktet? I de myndigheter ministern ansvarar för, är det vanligt att man avbryter upphandlingar tre veckor eller mer efter tilldelningsbeslut?

Försvarets gamla Skyddsmask 90 betecknas av både försvaret och MSB som en av världens bästa skyddsmasker, men de maskerna fick ändå inte användas. Arbetsmiljöverket hade 2018 förbjudit kommunernas användning med hänvisning till att skyddsmask 90 saknade CE-märkning. Flera räddningstjänster bad om undantag men fick nej. Men nu gjordes en upphandling av masker som var CE-märkta.

När polisen ändrade sig om tilldelningsbeslutet var det ett gäng räddningstjänster som inte fick den informationen. De trodde alltså att man gick vidare. Hade det inte varit på sin plats att ge alla parter som var med i upphandlingen den informationen? Vad var det som hände egentligen?

Anf. 23 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Tack, Alexandra Anstrell, för interpellationen! Den börjar närma sig myndighetsfrågor snarare än regeringsfrågor, vill jag säga.

Det är ju inte ovanligt att det blir problem med upphandlingar, varken i privata företag eller i myndigheter. I det här fallet är det precis som interpellanten säger: Det uppstod tvivel kring om upphandlingen skett i enlighet med kraven i konkurrenslagstiftningen, och då drog man tillbaka detta. Men man gjorde också en anmälan till polisens avdelning för särskilda utredningar för att utreda det, så det sker en granskning av om det har gått rätt till och hur man ska göra framöver för att dra lärdom av det.

Jag kan inte säga att det verkar ha gått helt bra eftersom man har hamnat i den här situationen och man till och med granskar internt hur det har gått till. Däremot är jag helt trygg med att myndigheten har både de resurser och pengar och den kunskap som krävs för att upphandla skyddsutrustning till sina medarbetare. Man har gjort väldigt stora satsningar på medarbetarskydd de senaste åren, och de upphandlingarna har de facto lett till att både materiel och annat har förbättrats för polisanställda i tjänst. Det är ju bra.

Vad jag förstår jobbar man nu med en ny kravställan och bereder detta internt i Polismyndigheten. Men det är mer en fråga för Polismyndigheten, menar jag.

Jag har fått information om att FMV nyligen har initierat en upphandling i konkurrens för anskaffning av skyddsmasker för leverans till myndigheter som Försvarmakten, kommuner och regioner och räddningstjänster. Återanskaffningen kommer att uppfylla alla EU:s direktiv och bli CE-märkt. Polismyndigheten har ännu inte beslutat om de ska delta i den här upphandlingen eller om de ska initiera en ny, egen upphandling. Det är den information jag har i dag.

Anf. 24 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Tack, ministern, för svaret!

Jag har ju i min interpellation ställt flera frågor.

Jag frågar hur statsrådet avser att säkerställa att processen inte drar ut på tiden och att vår beredskap vad gäller andningsmasker inte havererar. Här uppfattar jag att ministrerns svar är att han har försäkrat sig om att arbetet för anskaffning av skyddsmasker nu fortsätter och att han kommer att följa det arbetet. Men jag undrar hur ministern avser att säkerställa att det inte havererar igen.

Är det något vi har lärt oss av denna pandemi är det väl vikten av att ligga i framkant, vikten av att vara förberedd och vikten av att ta på sig ledarskap i svåra frågor.

Är vi förberedda vad gäller godkända andningsmasker för vår duktiga personal inom polis, räddningstjänst och ambulanssjukvård? Ligger vi i framkant i vår beredskap gällande andningsmasker?

Vidare frågar jag om statsrådet planerat någon form av beredskapsanskaffning av skyddsmasker inför kommande tioårsperiod. Jag tänker ju att det är viktigt att ligga i framkant, att vara förberedd. Här får jag ett tydligt svar – tack, herr minister, för det! – att ministern inte ser något behov av att ta ytterligare initiativ vad gäller beredskapsanskaffning av skyddsmasker. Men då undrar jag vad det är för hemligt lager av CE-märkta masker ministern har som jag inte ser.

Arbetsmiljöverket har efter ett EU-beslut gett dispens för att använda Skyddsmask 90 och gjort det möjligt för bland annat räddningstjänst och sjukvårdspersonal att använda skyddsmasken under pandemin. Ändå har den stoppats, exempelvis av Kriminalvården i höstas. Deltagare i Kriminalvårdens grundutbildning har drabbats av syrebrist när de använt Skyddsmask 90 på övningar. Efter att huvudskyddsombudet lagt skyddsstopp får masken inte användas.

Övningsverksamheten på grundutbildningen hade legat nere ganska länge, men man beslutade att den kunde fortsätta om deltagarna hade skyddsutrustning på. Det dröjde dock inte länge innan man fick rapporter om att det bara krävdes en liten ansträngning för att deltagarna skulle få symtom på syrebrist. Det handlade om huvudvärk, yrsel och illamående.

Enligt källor har FMV skapat en samverkansgrupp för CBRN med de myndigheter som ingick i den avbrutna upphandlingen, där man ungefär en månad efter att den tilldelade upphandlingen avbrutits diskuterar att återanskaffa Skyddsmask 90 i stället men nu som CE-märkt. Var den tidigare upphandlingen då inte rätt kravställd? Eller var det så att kraven var de rätta men önskemål om att ha Skyddsmask 90 av okänd anledning övertrumfades uppsatta krav? Detta trots att den skyddsmasken inte verkar fungera för exempelvis Kriminalvården. Vet statsrådet något om detta?

Jag har tagit del av en mejlväxling där det framkommer att FMV fortfarande anser att Skyddsmask 90 är en av världens bästa skyddsmasker och att dess prestanda och livscykelkostnad är så fördelaktig att Försvarsmakten avser att återanskaffa den.

Är det den återanskaffningen som ministern åsyftar när han säger att han inte ser behov av att ta initiativ vad gäller beredskapsanskaffning av skyddsmasker?

Prot. 2020/21:81

12 februari

Svar på

interpellationer

Anf. 25 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag har svårt att förstå vad interpellanten menar med interpellationen.

Polisen har i dag välförsedda lager av den skyddsmask man har. Den fungerar i dag, i pandemin som just nu råder. Man är mitt uppe i en process för att anskaffa nya skyddsmasker för en växande organisation i framtiden.

Hur man fattar det beslutet och exakt vilka krav man ställer på den skyddsmasken menar jag ska vara en fråga för myndigheten. Jag har fullt förtroende för att Polismyndigheten är bäst lämpad att kravställa anskaffningen av den nya skyddsmasken. Om man väljer att gå in i FMV:s upphandling eller om man väljer att göra en egen upphandling är upp till myndigheten att avgöra. Jag har fullt förtroende för att myndigheten kan göra de avvägningarna, så jag har inget ytterligare att säga. De har resurser, de ska upphandla ny skyddsmask och de har ett ansvar att se till att den beredskapen upprätthålls över tid. Det är myndighetens ansvar att göra det, och jag är helt säker på att de kommer att göra det.

Jag kan konstatera att den upphandling som initierades inte gick som det var tänkt. Det har man startat en utredning av, och vi får se vad den utredningen kommer fram till.

Anf. 26 ALEXANDRA ANSTRELL (M):

Herr talman! Det för mig absolut viktigaste är att Sverige har beredskap gällande andningsmasker så att vi klarar oss i händelse av ytterligare en kris eller annan situation där vi behöver andningsmasker.

Därför undrar jag om ministern avser att säkerställa att den här processen inte drar ut på tiden. Det är ju inget som säger att det dröjer tio år till nästa kris. Den nuvarande kan fortsätta länge till, och det kan komma en ny ganska snart. Vi bör ha beredskap inför en ganska lång period framöver.

Enligt uppgift från MSB kan regeringen själv föreskriva vad gäller dispens för Skyddsmask 90. Arbetsmiljöverket fattade ett beslut om att man får göra undantag under pandemin, men om jag förstått det rätt kan regeringen själv fatta beslut om att ge dispens i frågan.

Jag undrar om regeringen har för avsikt att komma med en förordning som medger avsteg för räddningstjänst och ambulanspersonal gällande Skyddsmask 90.

Anf. 27 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S):

Herr talman! Jag kan konstatera att polisen säger att man har goda förråd av, som det heter, världens bästa skyddsmask just nu. Det är inga problem med detta under pandemin; lagren är goda. Man är mitt uppe i arbetet med en framtida upphandling, som olyckligtvis fick göras om men som utreds. Jag är helt säker på att polisen är bäst på att kravställa när det gäller vilken skyddsmask man behöver framöver och att man också tar höjd för eventuella framtida pandemier eller andra händelser som kräver skyddsmask – polisen måste kunna skydda sin personal.

Jag har därför inget mer att tillägga i denna fråga utöver det jag redan har sagt.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Josef Fransson har frågat mig om jag anser att det är rimligt att gränsdragningen för vad som får och inte får sägas i den politiska debatten läggs ut på entreprenad till privata företag och därigenom frikopplas från vår nationella yttrandefrihetslagstiftning, eller om jag kommer att vidta några åtgärder.

Yttrandefriheten har en lång tradition och en stark ställning i Sverige och utgör en av demokratins hörnstenar. Det senaste årtiondets digitala utveckling har inneburit att de stora digitala plattformarna med användargenererat innehåll har blivit viktiga förmedlare av det fria ordet. Samtidigt som detta är en i grunden positiv utveckling som gett många fler möjligheten att komma till tals har den också medfört utmaningar, bland annat när det gäller spridningen av olagligt material på internet. Internet ska inte vara en frizon för brottslighet.

Sverige har därför länge arbetat aktivt för en balanserad reglering för tillhandahållare av förmedlingstjänster inom EU. Vi behöver en tydlig reglering i botten, som stävjar bland annat vissa former av terrorpropaganda, olaga hot, hets mot folkgrupp och sexuellt övergreppsmaterial, men företagen måste också ta eget ansvar eftersom allt aldrig kommer att gå att reglera i lag.

Det är regeringens ståndpunkt att tillhandahållare av förmedlingstjänster behöver ta ett större ansvar för att ta bort och hålla borta uppenbart olagligt innehåll. EU-kommissionen har nyligen presenterat ett förslag till förordning om en inre marknad för digitala tjänster, och det är välkommet att EU-kommissionen har lyssnat på den svenska linjen. Förslaget innebär bland annat att harmoniserade mekanismer för hantering av uppenbart olagligt innehåll införs. Förslaget innehåller däremot ingen grund för att bestämma vad som ska anses vara sådant innehåll. Detta bestäms enligt förslaget i nationell lagstiftning eller, i vissa fall, i EU-rätten.

Yttrandefrihet gäller dock för den enskilde gentemot det allmänna, och rätten att uttrycka en åsikt innebär således inte en skyldighet för enskilda aktörer att sprida den. De stora internetplattformarna är inte allmänna utan privata aktörer. Den enskildes användning av plattformarnas tjänster styrs av användarvillkor som den enskilde accepterat för att kunna nyttja tjänsten.

Enligt EU-kommissionens förslag kommer detta även fortsättningsvis att vara en fråga mellan plattformar och deras användare. Det är med andra ord en civilrättslig, avtalsrättslig fråga mellan den enskilde och plattformen. Med tanke på den centrala ställning företagen har för möjligheten att yttra sig på nätet är det självklart viktigt att både användarvillkor och arbetet med villkorens efterlevnad präglas av tydlighet och transparens.

Anf. 29 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Tack, digitaliseringsminister Anders Ygeman, för svaret!

I dag debatterar vi alltså de globala techjättarna, i synnerhet Google, Facebook och Twitter, och deras inskränkningar i åsiktsbildningen på nätet samt hur de genom sin monopolliknande ställning kan manipulera demokratiska val. Tyvärr fortsätter regeringen på den sedan tidigare inslagna

linjen, och med detta interpellationssvar blir det än tydligare var regeringen står. Det är svårt att tolka det på något annat sätt än att regeringen är ganska bekväm med att privata företag begränsar och censurerar konservativa röster till förmån för primärt progressiva röster på vänsterkanten. Aldrig förr har väl en socialdemokrat så engagerat försvarat den fria företagsamheten som i dessa dagar.

Framför allt i USA, men också här hemma i Sverige, har Facebook, Google och Twitter tagit politisk ställning. Detta kan ledas i bevis via ett antal spår, men tydligast är att nästan alla uppmärksammade fall av åsiktsmanipulation eller borttagande av material lutar åt ett specifikt håll i det politiska spektrumet.

Herr talman! Det är inte första gången jag och Anders Ygeman berör frågan om nätjättarnas växande makt. Det är däremot första gången som jag ges möjlighet att tala efter Ygeman, och jag har därmed möjlighet att bemöta hans argument – inte sällan ganska tölpiga oneliners om att SD vill försvara allt från barnporr till terrorism. Det spelar liksom ingen roll hur tydlig man är med att det är innehåll som är lagligt i samhället i övrigt som Sverigedemokraterna går i försvar för och att det är yttrandefriheten man vill värna.

Sedan jag skrev denna interpellation har det också hänt en del i frågan, nämligen att man från Bryssel har levererat ett förslag till förordning om en inre marknad för digitala tjänster eller Digital Service Act, som den också heter. Denna är tänkt att på olika sätt reglera nätjättarnas aktiviteter på den europeiska marknaden, och det är uppenbart att Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna har helt olika ingångar i detta arbete. Medan Sverigedemokraterna vill försvara medborgarnas rätt att uttrycka sig fritt tycks regeringens ingång vara att plattformarna ska rensas mer, inte bara på olagligt innehåll utan även på sådant som inte är olagligt.

Jag vill i sammanhanget upprepa ett stycke ur digitaliseringsministerns interpellationssvar om borttagande av innehåll: ”men företagen måste också ta eget ansvar eftersom allt aldrig kommer att gå att reglera i lag”. Sug lite på den formuleringen – den är en sur karamell när det gäller den fria åsiktsbildningen.

Herr talman! När Digital Service Act var uppe för överläggning i näringsutskottet förra veckan hade jag och Sverigedemokraterna ett antal konkreta punkter som vi menar borde bli Sveriges linje i förhandlingarna i EU. Tyvärr kan jag konstatera att Anders Ygeman och regeringen motsätter sig dessa, i alla fall i dagsläget. Jag vill dock ta tillfället i akt att här i kammaren berätta lite mer om våra förslag, men eftersom tiden håller på att rinna ut väntar jag till mitt nästa anförande.

Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Det verkar råda viss förvirring i denna fråga. Därför tänkte jag försöka tydliggöra den för Josef Fransson med ett par exempel, och så får Josef Fransson kommentera dem.

Jag är den förste att vilja begränsa internetplattformarnas makt, och DSA är ett bra verktyg för detta. Det är dock inte möjligt att reglera allting i lag. Om man som Sverigedemokraterna vill skulle kräva att bara det som regleras i lag kan tas bort blir det väldigt mycket material som i dag tas bort från internetplattformarna som då inte kommer att tas bort.

Sverigedemokraterna lyfter gärna fram sin favoritpolitiker Donald Trump och att han, efter att ha uppmanat till våld, stängdes av från Twitter. Detta kan man ha olika åsikter om. Men Twitter har också plockat bort 2 miljoner andra konton på den grunden. Det är vänsterextremister som uppmanar till våld, och det är Isis och al-Qaida. Skulle man göra som Sverigedemokraterna vill skulle vi alltså öppna för en flodvåg av i storleksordningen 2 miljoner konton, som skulle kunna sprida terror- och våldspropaganda. Är det verkligen detta Sverigedemokraterna vill? Jag tror inte det. Men Josef Fransson får gärna förtydliga.

Vi har frågor om grooming på nätet, det vill säga när pedofiler agerar på nätet för att på det sättet lura barn att skicka bilder och göra andra saker. Detta kontrollerar internetföretagen i dag genom att sätta tydliga spärrar för vad som får göras och inte göras på deras konton. Det är alldeles självklart att ett företag som Tiktok har betydligt tuffare regler för sådant – vad som får sägas och hur användare får uppvaktas på nätet – än exempelvis Tinder. Är det verkligen rimligt att vi i lag ska förbjuda Tiktok att försvåra för grooming på nätet?

Sedan har vi det tredje fallet, när det som upplevs vara hat och hot på en plattform inte är det i lagens mening. Jag ska läsa upp ett sådant exempel för Josef Fransson; han är säkert väl bekant med det. Jag vill fråga honom varför han vill lagstifta för att skydda denna typ av uttalanden. Jan Jönsson, liberal politiker i Stockholm, fick följande skrivet till sig på nätet: ”Åk till Rinkeby och ha allvarssamtal med folk du kommer få en pistol upp i ditt rövhål din lilla bög.” Detta är inte hat eller olaga hot i lagens mening, men det plockas bort av internetföretagen. Josef Fransson vill lagstifta så att internetföretagen inte ska kunna ta bort det – varför?

Anf. 31 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Det blir en tråkig diskussion med digitaliseringsminister Ygeman, som jag tror spelar oförstående för vad det är som vi är ute efter. Jag har varit jättetydlig med att det som är olagligt i den fysiska världen ska vara olagligt även på internet. Sådant som barnpornografi, terroristuppmaningar, uppvigling och hets mot folkgrupp går alltså per automatik bort.

Men sedan finns det ett problem med att det ibland blir lite tillspetsat i debatten. Det exempel som Anders Ygeman nu läste upp var naturligtvis riktigt grovt. Jag har inga synpunkter på om det rent av skulle vara olagligt och kunna tas bort. Det kanske är vår nationella lagstiftning som behöver uppdateras.

Men hur är det när till exempel vår försvarsminister Peter Hultqvist jämför sina politiska motståndare med grisar och vidare i den artikel han skrev liknar dem vid djur som måste tämjäs? När regeringsföreträdare avhumaniserar mig och mina partikamrater på det sättet kan jag faktiskt bli både arg och ledsen, men jag är inte så säker på att jag vill att Facebook och Twitter ska gå in och strypa eller bromsa Peter Hultqvists möjlighet till debatt, hur tölpig den än må vara. Ska det ske ska det vara i svensk domstol.

Här går skiljelinjerna mellan Socialdemokraterna och Sverigedemokraterna i den här frågan. Jag skulle kunna fråga Ygeman: Vad tycker digitaliseringsministern att Twitter och Facebook borde göra när Peter Hultqvist uttrycker detta hat gentemot Sverigedemokraterna?

Jag sa också att jag skulle återkomma lite till våra förslag om en digital service act. Vi får se vad jag hinner med här. Men vi menar helt enkelt att yttrandefrihetens principer måste ligga till grund för regleringar av innehåll på digitala mötestjänster. Principen måste också vara att alla har rätt till konto på dessa dominerande plattformar. Här måste kontraheringsplikt gälla.

Som grundprincip – jag talar alltså om en princip här – ska endast olagligt innehåll få raderas, särskilt när det gäller politisk opinionsbildning. I mitt tycke ska det gälla när det är en riktig person. Det ska alltså inte gälla anonyma konton, utan det ska vara riktiga personer som står bakom. Då ska de kunna dömas i domstol snarare än bli föremål för åtgärder från Facebook och Twitter.

Jag menar också att det inte ska vara möjligt att avtala bort vissa åsikter. Här svävar digitaliseringsministern lite. Ett exempel är konservativ åsiktsbildning. Där är det ju precis detta som sker i dag.

Se på valrörelsen i USA! Man kan säga mycket om valrörelsen och om båda presidentkandidaternas tillkortakommanden, men när Twitter stänger av en stor, anrik dagstidning för att den presenterar en stor skandal som riskerar att skada demokraternas presidentkandidat menar jag att man har gått över alla anständighetens gränser. När sedan privatpersoner försöker sprida nyheten på sina sociala medier, där opinionsbildning i dag sker, bromsas de och blir, som det heter, ”shadowbannade”. Det innebär att de kanske delar artikeln rakt ut i tomma intet, för med sina algoritmer har plattformarna möjlighet att göra så att ingen ser den. Plattformarna lägger sig i och manipulerar val, inte bara i USA utan också här i Sverige. Man stänger ned och lägger sig i vilken politik som ska anses som bra och fördömlig.

Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Josef Fransson talar om konservativ åsiktsbildning.

Jag ställde en rak fråga till Josef Fransson om det hot som hade framförts mot Jan Jönsson på nätet: ”Åk till Rinkeby och ha allvarssamtal med folk du kommer få en pistol upp i ditt rövhål din lilla bög.” Jag frågar: Varför vill Josef Fransson lagstifta mot att sådant material ska kunna tas bort från nätet? Josef Fransson svarar att det är konservativ åsiktsbildning! Det är väl den typen av konservativ åsiktsbildning som skiljer ut Sverigedemokraterna från alla andra partier i Sveriges riksdag.

Anf. 33 JOSEF FRANSSON (SD):

Herr talman! Då är vi där igen. Jag tror att digitaliseringsministern avsiktligt gör sig dum. Han vill inte förstå, för han vill inte att nätjättarna ska ha denna typ av regleringar, och han vill inte att man ska kunna försvara den fria åsiktsbildningen på nätet. I alla fall i dagsläget gynnar ju detta vänstersidan, som Anders Ygeman och regeringen tillhör.

Jag menar att yttrandefriheten har ett pris. Den har alltid haft ett pris. Jag vet inte om det citat som Ygeman just läste upp ska vara olagligt. Det kanske det ska vara. Jag tittar gärna på det. Men det viktiga handlar om de digitala plattformar som har en så dominant ställning att de kan styra och ställa och påverka demokratiska val, vilken kandidat som ska vinna. Vi kan inte ha det så. Vi kan inte låta nätgiganter på andra sidan Atlanten, i

andra världsdelar, sätta gränserna för vad som får och inte får sägas i en svensk valrörelse. Det måste regleras av nationell lagstiftning.

Som sagt, yttrandefriheten har ett pris. Den har alltid haft ett pris. Det betyder att man ibland måste lyssna på människor som man inte håller med. Ibland måste man höra Peter Hultqvist likna sverigedemokrater vid grisar. Sådant händer. Det är jättejobbigt ibland, och man blir ledsen och arg, men det är ett fundament i vår demokrati. Förstår man inte detta kanske man inte förstår demokrati heller?

Den fria åsiktsbildningen är helt central för vårt demokratiska styrelseskick. Därmed tackar jag för den här debatten.

Anf. 34 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Jag gav tre exempel till Josef Fransson på vad som skulle hända om man genomförde SD:s politik. Det första var att 2 miljoner terrorkonton – IS-konton och al-Qaida-konton – med vålds- och terrorpropaganda skulle bli tillgängliga. Josef Franssons enda svar är att yttrandefriheten har ett pris.

Jag nämnde de allvarliga hot som har riktats mot en politiker i Stockholm. Josef Fransson verkar kunna leva med att sådana hot förekommer. Han kallar det för konservativ åsiktsbildning. Jag ser det inte så.

Jag pekade på den gromning som varje dag sker på olika nätplattformar, där pedofiler försöker locka barn till sexuella aktiviteter och dra in dem i sexuella övergrepp. Vad blev Josef Franssons svar? Jo, yttrandefriheten har ett pris.

Då ska jag berättat en sak för Josef Fransson: Yttrandefriheten reglerar förhållandet mellan medborgare och stat. Den reglerar inte förhållandet mellan internetplattformar och deras användare. Det är fullt rimligt att TikTok ställer krav på sina användare för att skydda barn. Det är helt rimligt att andra plattformar ställer upp krav för att hindra politiskt aktiva från att höra hot om att de ska få pistoler upptryckta i den ena eller andra kroppsändan.

Josef Fransson frågar: Om en socialdemokratisk politiker skulle komma med sådana här hot, vad tycker Anders Ygeman om det? Jag är konsekvensneutral. Skulle en socialdemokratisk politiker ägna sig åt gromning eller hota med våld tycker jag att den socialdemokratiska politiker också ska stängas av.

Sedan ska det finnas en transparent möjlighet att överklaga och få sin sak prövad. Men att öppna för en flodvåg av hat och hot på nätet är jag inte beredd att göra.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:394 om minskad elimport från Norge

Anf. 35 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Joar Forssell har frågat mig vilka konsekvenser för svensk del regeringen ser av utvecklingen i Norge, hur möjligheten att importera el i ansträngda situationer påverkas och hur regeringen bedömer

att elpriset kommer att påverkas. Vidare har Joar Forssell frågat mig om de förändrade importförutsättningarna föranleder några åtgärder från regeringens eller myndigheternas sida.

Den nordiska elmarknaden är komplex. Det är också troligt att det sker en utveckling av vårt eget respektive övriga grannländers elsystem som påverkar elpriserna i olika riktningar.

Regeringen bör av marknadsskäl inte uttala sig om framtida elpriser. Generellt gäller dock att när olika prisområden i högre grad kopplas samman jämnas prisskillnaderna ut. Med andra ord ökar priset något i lågprisområden och minskar något i högprisområden. Jag är trygg med att våra myndigheter på energiområdet, som har till uppgift att bland annat följa marknadsutvecklingen, gör de analyser som behövs och i det arbetet tar in olika tänkbara scenarier.

Min och regeringens uppgift är att verka för de politiska riksdagsbundna mål som finns på området, på både kort och lång sikt. Det övergripande målet för energipolitiken som bygger på samma tre grundpelare som energisamarbetet i Europeiska unionen slagit fast syftar till att förena försörjningstrygghet, konkurrenskraft och ekologisk hållbarhet, inklusive målet 100 procent förnybar elproduktion till 2040, vilket är ett mål och inte ett stoppdatum som förbjuder kärnkraft.

Jag anser att Sverige har ett mycket bra utgångsläge och goda förutsättningar för att uppfylla målen även i framtiden. Genom att differentiera vår energimix, förstärka elnäten där det behövs samt ta till vara de resurser vi har kommer Sverige att fortsätta vara en nettoexportör av fossilfri el, och tidvis även vid ansträngda lägen.

Anf. 36 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Tack, statsrådet, för svaret! Min fråga gäller Sveriges elbehov. Vi har i dag en stor elbrist. Den diskussionen har vi ofta, jag och Ygeman, så den är nog känd för en hel del av dem som följer riksdagsdebatten i stort.

Men det är också så att vi från svensk sida under många år helt enkelt har kunnat lita på och luta oss mot den norska produktionen av fossilfri vattenkraft. Det är någonting positivt. Vi tycker att det är bra att Sverige fortsatt kommer att importera stora mängder fossilfri el som kommer från norsk vattenkraft.

Norge har dubbelt så stor installerad effekt som Sverige när det kommer till just vattenkraft. Tekniskt och ekonomiskt är vi båda en del av den nordiska elmarknaden. Det sägs ibland i debatten, herr talman, att Sverige importerar eller exporterar el eller att Norge importerar eller exporterar el och så vidare. Egentligen är det samma elmarknad.

Men inom den marknaden, herr talman, har varje land ansvar för sin elförsörjning. Tillgången till el och energi är en frihetsfråga, och Sverige har ansvar för att se till att vi alltid har el och energi där den behövs och på ett sätt som inte skadar klimatet.

I detta skulle jag utan några jämförelser i övrigt vilja kalla Norge för Nordens pusher, herr talman. Norge har genom att erbjuda oss en första dos med billig ren el fått oss att bygga in oss i ett beroende av Norge som backup. Norge blir som ett batteri, som vi kan ta lite av när det inte är någon vind i Sverige eller när det är lite för kallt för att vi ska klara av att tillgodose våra behov.

Herr talman! Norge har alltså fått oss beroende av norsk ren el från början. Nu går de vidare och tänker sälja sin el till fler. Man kan säga att den norska elen i princip har varit gratis, men sedan de byggde ut sin elleverans till Nederländerna har vi sett hur de norska priserna har stigit något. De är fortfarande på låga nivåer, men de har stigit något.

Herr talman! Redan nästa vinter kan vi stå inför ett läge där de för Norge nya elmarknaderna, Tyskland och Storbritannien, konkurrerar med Sverige på ett sådant sätt att priserna kommer att pressas upp ytterligare. Det är klart att man sitter i en väldigt beklaglig sits när man, som Sverige, har köpt den billiga elen från Nordens pusher Norge och Norge i nästa skede kan höja sina priser.

Herr talman! Vi menar att även Sverige behöver mer reglerbar energiförsörjning, egentligen i form av kärnkraft. Vi kunde läsa i Dagens Nyheter i dag om hur regeringen sitter på frågan om slutförvaret och inte kommer till skott med att fatta beslut för att säkra att den kärnkraft som vi har i Sverige kan fortsätta och för att säkra att vi kan ha reglerbar energi även när Norges elpriser riskerar att stiga ytterligare.

Herr talman! Min fråga till statsrådet är fortfarande: Hur ser statsrådet på frågan om Norges framtida elleveranser till Sverige?

Anf. 37 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Tack, Joar Forssell, för frågan! Först måste jag säga att jag kraftfullt vänder mig mot bilden av Norge som en langare och Sverige som en missbrukare. Jag tycker inte att det är någon bra analogi på något sätt.

Precis som Joar Forssell sa innan denna lite märkliga liknelse har vi en sammanhållen elmarknad i Norden, och det är något som gagnar både Norge och Sverige. Vi är med och stöttar framför allt Osloregionen när de har mindre effekt där. Och Norge är med och stöttar det svenska elsystemet när vi har behov av effekt.

Detta är något som gynnar både Sverige och Norge. Alternativet hade ju varit att båda länderna hade fått bygga upp en effekt för att klara den kallaste timmen, den kallaste vintern. Då skulle det priset vara avgörande för alla andra timmar på året. Det skulle betyda en fem- eller sexdubbling av priset på el i våra respektive länder – eller något i den stilen, beroende på vad man tror att den kallaste timmen kostar.

Detta är en helt annan bild än den av en langare och en missbrukare, som Joar Forssell försöker måla upp.

Jag vet att detta är en förebild för resten av Europa. Vi kommer därför att se fler länder som kopplas upp i förhållanden som liknar det nordiska.

Det som är unikt – jag glömde att säga det – med det nordiska är att vi hjälper varandra, att vi inte låser in elen och att vi inte spelar Svarte Petter med varandra. Därför kan vi ha en bättre elförsörjning och en billigare el än vi annars skulle ha haft.

Även om vi med viss avund kan titta på Norges vattenkraftstillgångar har vi också stora vattenkraftstillgångar i Sverige. När vi får in mer av vindkraft i det svenska systemet kommer det att påverka hur den svenska vattenkraften körs. Den kommer att köras väldigt lite vid de tidpunkter då vi har god tillgång till el, och den kommer att köras betydligt mer när vi har mindre tillgång till el. Vattenkraften i Norge och Sverige är som ett

enormt batteri som kan bidra till att trycka ut fossil elproduktion i resten av Europa.

Jag tror att Sverige har en fossil elproduktion som är en femtedel av den vi hade för tio år sedan. Och vi bidrar mer än någonsin tidigare till att trycka bort fossil elproduktion i resten av Europa. Det är naturligtvis glädjande. Det är också glädjande – det kan jag säga till Joar Forssell – att de reaktorer vi har ger ett viktigt bidrag till den svenska elförsörjningen i dag. Trots ett ganska högt tonläge i debatten levererade kärnkraften i princip lika mycket 2019 som 2010, eller till och med mer. Det är naturligtvis glädjande.

Anf. 38 JOAR FORSELL (L):

Herr talman och statsrådet! Det är en känd debatteknik att vara lugn och sävlig. Den har Ygeman bemästrat till fullo. Men sanningen är den, herr talman, att det inte är läge att vara lugn när Sverige står inför en elkris. Sanningen är den att det inte är läge att vara lugn när man från regeringens sida gång efter annan säger detta.

Från Liberalernas håll påpekar vi att Sverige under den kallaste timmen eller under de mest intensiva timmarna eller när det av något annat skäl blir en kris i systemet är beroende av import av el från andra länder. Elen är dessutom inte sällan delvis framställd med fossila medel.

Herr talman! Det regeringen har sagt tidigare är: Nej, nej, ni behöver inte vara oroliga för kol- och oljebaserad energi från till exempel Polen, för nästan all energi kommer från vattenkraften i Norge.

Men, herr talman, det som händer nu är att Norge bygger ut sin förmåga att leverera el till andra länder. När priserna stiger finns det risk att Sverige kommer att konsumera mer fossil energi.

Problemet, herr talman, är ju att ett land som Sverige inte ska använda fossil energi. Vi måste ta ansvar i hela världen för klimatförändringarna. Det är det största hotet mot människors frihet. Vi måste också ta ansvar för och se till att människor i Sverige alltid har tillgång till el och energi som är ren. Det är också en frihetsfråga.

Herr talman! Då säger statsrådet att det är lugnt, för vi har vattenkraft även i Sverige. Men grejen är att med de investeringar som vi vet att till exempel LKAB planerar i norra Sverige kommer inte vår vattenkraft ens att räcka till norra Sveriges behov.

Det är som om regeringen har krupit in under en sten för ett antal mandatperioder sedan och aldrig krupit fram igen, för verkligheten har ju förändrats. Norges utbyggnad som gör att priserna riskerar att gå upp tillsammans med stora investeringar i elektrifiering gör att behovet ökar väldigt kraftigt, och vi kommer att behöva mer reglerbar energi som också kommer från Sverige.

Problemet med den här regeringen är att man lägger ut en massa dimridåer, liksom Ygeman har gjort i talarstolen i dag. Det är klart att jag håller med om att det är bra att vi har en gemensam marknad med andra länder, men vi måste ju göra vad vi kan för att bidra med fossilfri energi så att vi inte hamnar i ett läge där vi tvingas att använda smutsig energi.

Herr talman! Jag skulle fortfarande vilja ha ett svar från statsrådet angående den situation som vi har med Norge och vårt inbyggda beroende av norsk vattenkraft. Kommer risken att vi inte kan lita på den i framtiden att få regeringen att jobba på snabbare med frågan om slutförvaret? Det är

klart att om regeringen skulle komma till skott och lösa frågan om slutförvaret, som ju tekniskt och juridiskt är löst men saknar ett regeringsbeslut, vore situationen med Norge lite mindre akut.

Därför undrar jag helt enkelt ifall regeringen kommer att jobba på snabbare med den frågan, dels efter vad vi kunnat läsa i DN i går kväll och i dag, dels med tanke på situationen med den norska vattenkraften.

Anf. 39 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! För ordningens skull ska jag bara säga att den frågan sorterar under statsrådet Per Bolund. Jag är övertygad om att Miljödepartementet jobbar på med den frågan i ett högt tempo, och jag hoppas att den kommer att få en lösning. Dock påverkas den inte av eventuella framtida exportskillnader med Norge, utan den bereds enligt de regler som ställs upp i den svenska grundlagen.

Joar Forssell säger att verkligheten har förändrats. Här måste jag verkligen ge Joar Forssell rätt, herr talman. Verkligheten har förändrats, men kanske inte riktigt på det sätt som Joar Forssell gör gällande.

År 2010, när Joar Forssells parti satt vid regeringsmakten, importerade vi 80 gånger så mycket el från Polen mot vad vi gör i dag. År 2010, när Joar Forssells parti satt vid regeringsmakten, var vi nettoimportörer av el. Vi var beroende av elimport för att klara den svenska försörjningen.

Nu är vi nettoexportörer. Det är till och med så att vi aldrig har varit med och bidragit så mycket till att trycka undan fossil energi i andra länder som nu. Annat var det när Liberalerna satt vid regeringsmakten. Då var vi beroende av fulel från andra länder. Nu är vi med och trycker bort fulel från andra länder.

Under samma period har vi kraftigt skurit ned den svenska elproduktionen som är beroende av fossila energikällor. Det är en femtedel i dag mot vad det var 2010 – en femtedel! Det finns alltså all anledning att glädjas.

När Joar Forssell använder det faktum att Sverige någon timme per år är nettoimportör av el som ett tecken på elkris, då måste man fråga sig när Sverige *inte* hade elkris. Det är väl så att vi har varit beroende av detta jag vet inte hur många år, och jag tror faktiskt att vi oavsett energimix kommer att vara beroende i ett ömsesidigt system även i framtiden. Varför då? Jo, för att om varje stad, varje kommun, varje region och varje land ska dimensionera sitt elsystem för den timme eller minut under året som har den högsta elförbrukningen blir elen mångdubbelt dyrare.

I stället för att göra det har vi valt två saker. För det första har vi en energimarknad tillsammans med våra grannländer där vi hjälps åt och köper och säljer el, vilket gör att vi har Europas lägsta elpris för medelstora och stora företag och bland de lägsta för konsumenterna. För det andra har vi en försäkring, en effektreserv, som kan pumpa igång om det skulle behövas. Trots att vi har haft en ganska kall vinter, tycker i alla fall jag, har effektreserven hittills inte varit med och bidragit till effekt i det svenska systemet. Den körs på sparlåga någon gång för att vara med och bidra om det skulle behövas.

I genomsnitt körs den svenska effektreserven en dag vartannat år. Då kan man säga något hemskt ord som jag tror att Joar Forssell gjorde i tv – jag kommer inte ihåg vad det var för ord – om att den här körs på fossil energi. Det gör den; den är oljedriven. Jag kan hålla med Joar Forssell om

att det är ett problem att den går på olja, även om vi har valt att ta större utsläppskällor och även om den bara drivs vartannat år.

Men detta går ju att ändra på! Joar Forssells parti gjorde det inte när de satt vid makten. Vi kanske kan vara med och bidra tillsammans för att se till att effektreserven i stället går på bioolja eller biogas så att även den lilla, lilla resten av fossila drivmedel stampas ut ur det svenska elsystemet.

Anf. 40 JOAR FORSSELL (L):

Herr talman! Jag vill börja med att notera att statsrådet hela tiden återkommer till att det skulle ha varit en så exceptionellt kall vinter. Det är ju inte sant. Det måste vi ändå slå fast: Det här är inte en exceptionellt kall vinter. Den är kanske kallare än vintern innan, vad vet jag, men det är inte en exceptionellt kall vinter, och vi har inte en så kall vinter att våra system ska vara så på bristningsgränsen som de ändå har varit.

Herr talman! Det är också ytterligare en märklig sak som rör sig i Ygemans argumentation, och det är att han inte verkar vara särskilt flerdimensionell utan faktiskt ganska platt. Det är klart att även om det är sant att vi i *tid*, alltså över året, kan exportera och inte har elbrist är det i *rum* så att vi har elbrist i delar av landet. Det är också sant att vi har en gemensam nordisk elmarknad, men det är klart att det är en kris när man inte har grön el där den behövs och när den behövs i hela landet året runt. Då är det en kris.

Herr talman! Jag har inte suttit i någon regering. Ygeman har däremot suttit i regering många gånger, och det är klart att den här krisen ska hanteras av sittande regering.

Vi har gång på gång hört från regeringen att det är lugnt. Vi behöver inte ha all försörjning av el från Sverige, för vi kan när som helst köpa in billig vattenkraft från Norge. Detta håller på att förändras, därför att när den norska elmarknaden byggs ihop så att de kan exportera till Tyskland och Storbritannien kommer det som regeringen har använt som argument inte längre att gälla på samma sätt.

Det är klart att ett statsråd med Ygemans ansvarsområden då borde vara oroad. Han verkar dock inte bry sig.

Anf. 41 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Herr talman! Joar Forssell får nog gå tillbaka till protokollet. Jag sa att vi har haft en ”ganska kall” vinter. Joar Forssell säger att statsrådet hävdar att vi har en ”exceptionellt kall” vinter. Ganska kall – exceptionellt kall. Jag ska inte anklaga Joar Forssell för att vara endimensionell, men det finns nog fler dimensioner i det svenska språket än så. Ganska kallt är ganska kallt; exceptionellt kallt är något helt annat. Vore det exceptionellt kallt skulle vi väl ha en hundraårsvinter, och det är vi långt ifrån. Jag tror ändå att många med mig tycker att det är en ganska kall vinter, särskilt här i södra och mellersta Sverige.

Sedan blir det lite avslöjande för Joar Forssell. Jag ställde ju frågan tillbaka: Om vi nu har elkris i Sverige, vilket Joar Forssell har upprepat flera gånger i den här debatten, när hade vi då *inte* elkris i Sverige? När vi hade de tio reaktorer som Joar Forssell håller så högt var vi en nettoimportör. Nu är vi en stor nettoexportör.

När, Joar Forssell, är jag nyfiken på, hade vi inte elkris? Har vi haft 100 år av elkris? Har vi haft 50 år av elkris? Har vi haft 30 år av elkris? Tio år av elkris har vi absolut haft, och 20 år – absolut. Men om vi har haft elkris i 20 år undrar jag om elkris verkligen är rätt benämning. Det har varit en ständigt pågående elkris i hela Sveriges historia.

Joar Forssell blev svaret skyldigt, och det är kanske inte så konstigt. Situationen de senaste tio åren har kraftigt förbättrats. I stället för att vara beroende av utländsk polsk el som vi hade 80 gånger så mycket av 2010 som i dag är vi nu nettoexportör och är med och bidrar till klimatförändringen i Sverige och runt om i Europa.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellation 2020/21:397 om ersättningsenergi för bensin och diesel

Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):
Herr talman! Lotta Olsson har frågat mig följande:

1. Är det min uppfattning att en omställning av fordonsparken till elektrifiering inom en snar framtid skulle innebära att Sverige skulle behöva producera mer fossilfri el och, i så fall, vilka åtgärder kan då bli aktuella?
2. Avser jag att vidta några åtgärder för att öka produktionen av fossilfri el till konkurrenskraftiga priser inom en snar framtid?
3. Avser jag att vidta några åtgärder för att minska Sveriges import av el från fossila källor?

Jag vill inledningsvis framföra att Sverige har en bra utgångspunkt för en ökad elektrifiering. Vi har nettoexporterat el med mycket låga utsläpp av koldioxid de senaste tio åren till våra grannländer, och under 2020 hade vi ett elöverskott på omkring 25 terawattimmar. Det är alltså lika mycket som hela Estlands, Lettlands och Litauens sammanlagda förbrukning, och det är mer än elbehovet för transportsektorn i de flesta scenarier över transportsektorns utveckling fram till 2045. En elmotor har en verkningsgrad som är 3–4 gånger högre än en bensin- eller dieseldriven motor. Det betyder att den totala energianvändningen i inrikes transporter och arbetsinsatser skulle minska vid en övergång från fossila drivmedel till elektricitet.

Regeringen har tagit flera initiativ när det gäller elektrifieringen av transportsektorn. Elektrifieringskommissionen är ett exempel som ska påskynda utvecklingen, och vidare kommer vi att ta fram en nationell elektrifieringsstrategi som ska ta ett helhetsgrepp om förutsättningarna för energisektorn. Vid sidan om elektrifieringen kommer också biodrivmedel att spela en stor roll för omställningen av transportsektorn. En lagstiftningspromemoria med förslag på successivt ökade reduktionsnivåer fram till 2030 i reduktionsplikten för bensin och diesel är just nu ute på remiss. Reduktionsnivåerna föreslås att öka successivt till 28 procent för bensin och 66 procent för diesel fram till 2030.

Den förnybara elproduktionen ökar och kommer att fortsätta att göra det. Exempelvis skickade regeringen nyligen ett förslag på remiss om att bygga ut transmissionsnätet till havs för att ytterligare bidra till att målet om 100 procent förnybar elproduktion nås genom att minska anslutningskostnaderna för havsbaserad vindkraft.

Sverige har en betydande nettoexport av el med mycket låga utsläpp av koldioxid. Elproduktionsanläggningar omfattas av EU:s system för handel med utsläppsätter, och priserna på utsläppsätter har ökat så pass mycket de senaste åren att energiproduktionen från kolkraft nu minskar i snabb takt. Apropå Polen, som Lotta Olsson nämner, har vi nettoexporterat el till Polen varje vecka det senaste året, och vi har exporterat el till Polen de tre senaste vintrarna vid de tillfällen då elförbrukningen varit som högst i Sverige.

Anf. 43 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Klimatomställningen för att minska utsläppen av växthusgaser kräver att vi handlar snabbt och vidtar alla nödvändiga åtgärder. Här är Sverige ett föregångsland med en till största delen fossilfri elproduktion. Vi ligger i framkant på många områden, exempelvis energieffektivisering av våra bostäder och vår belysning. De stora utmaningarna ligger nu i att ställa om de stora tunga industrierna och transportsektorn. Det kommer att innebära ett stort ökat behov av elenergi, inte som tidigare att de förbättringar som görs leder till minskad förbrukning utan tvärtom en ökad energiförbrukning.

Vår transportsektor kommer, om vi ska ställa om den helt från bensin och diesel till el, att kräva motsvarande 60 terawattimmar elenergi på årsbasis. I dag är hela vår årsförbrukning 140 terawattimmar. Lägg därtill att hela vår tunga industri arbetar frenetiskt med att minska sin fossila energiförbrukning med de stora behov detta kräver.

Det fanns tidigare en prognos på att vi inom en snar framtid skulle behöva 200 terawattimmar, men nu kommer detta att krävas bara för transportererna och vår nuvarande konsumtion. Den tunga industrin är inte ens medräknad.

Utvecklingen går fort. Transportsektorn kan inom bara några år ställa om en stor del av sina transporter om bara de politiska besluten finns på plats. Det är ju inte branschen och teknikutvecklingen som nu är den trånga sektorn, utan det är de politiska besluten som behövs och inte finns på plats. Besluten om infrastruktur tänkte jag inte ta upp här.

Men det finns utmaningar med den stora teknikomställningen. Transportsektorn kräver, på samma sätt som industrin, planerbar, stabil elenergi. Vi kan inte ha lastbilstrafik som får elavbrott och som tvingas stanna. Det funkar inte så.

Fru talman! Om vi lyckas ställa om den del av transportsektorn som i dag går på bensin och diesel skulle det innebära ett minskat CO₂-utsläpp på motsvarande 6,235 miljoner kubikmeter olja. Det skulle motsvara 16,4 miljoner ton växthusgas. Användningen av bensin och diesel står för 78 procent av utsläppen från transportererna. Om vi skulle ställa om kommer det att innebära enormt stora vinster. Om vi ställer om till att använda fossilfri svensk energi, som finns i dag, skulle det innebära en minskning med 12 miljoner ton koldioxid på årsbasis. Men om vi skulle, som det ser ut i

dag, importera för att täcka det stora behovet kommer det tvärtom att bli ett större CO₂-avtryck än om bensin och diesel finns kvar.

Allt detta har jag bett riksdagens utredningstjänst att ta fram, och det är naturligtvis hypotetiska frågor. Men det kan inte vara så att vi ställer om hela transportsektorn och får ett fossilberoende av kol i stället för av bensin och diesel. Det är så dumt att klockorna stannar.

Anf. 44 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! När jag lyssnar på energiminister Ygeman tänker jag osökt på det filosofiska begreppet solipsism, som något förenklat betecknar att det enda som existerar är den egna upplevelsen som sådan. Energiminister Ygemans upplevelse är att vi har ett elöverskott – detta samtidigt som stora industriföretag tvingas stänga produktionen, samtidigt som Sverige importerar brunkolsel från utlandet, samtidigt som oljekraftverket i Karlshamn startas för att rädda elförsörjningen. Detta händer nu innan omställningen av fordonsflottan till elektrifiering har börjat ta fart.

Redan i dag finns stora problem med elförsörjningen, inte minst i Skåne. Vi är alltså långt borta från det bekymmerslösa scenario som ministern målar upp.

Det mest tragiska är att elbristen är resultatet av en medveten politik. Socialdemokraterna, som tidigare var stolta över svensk industri, har låtit ett litet tillväxtfientligt parti diktera villkoren för energipolitiken. Ren, pålitlig och säker elproduktion har lagts ned utan hänsyn till konsekvenserna för svenska företag och andra konsumenter. Ideologin har trumfat förnufvet.

Ministern nämner satsningen på havsbaserad vindkraft, vilken inte kommer att lösa elbristen när det är som kallast och vindsnurrorna står stilla. Frågan är även vem som ska stå för anslutningskostnaderna. Ministern får gärna svara på det.

Fru talman! En sak är säker: Sverige kommer att behöva betydligt mer fossilfri elproduktion och ett betydligt bättre utbyggt elnät. Det var ett stort misstag att stänga Ringhals 1, ett misstag vars konsekvenser drabbar svenska folket. De drabbar privatkonsumenterna, som inte får dammsuga, inte duscha och inte koka kaffe när det är kallt. De drabbar också företagen, som inte får producera eller expandera därför att elleverantörerna inte kan lova säkra leveranser.

Detta är något som kommer att kosta svenska jobb, vilket självklart inte är oväsentligt när Sverige plågas av stor arbetslöshet – faktiskt den sjätte högsta i hela EU, trots statsministerns löften om Europas lägsta arbetslöshet 2020. Det kommer inte heller att gagna miljön om produktion flyttas till andra länder som använder fossil el.

Jag är dock inte ute efter att få ministern att klä sig i säck och aska för gamla, redan begångna misstag. Jag vill i stället gärna få ett svar av ministern på frågan hur man ska lösa situationen *nu*. Sedan vill jag veta hur man ska lösa situationen i framtiden, när elbehovet kommer att bli så oändligt mycket större.

Anf. 45 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag ska inte ta ifrån Borian Åberg hennes självupplevda, filosofiska verklighet, men i den andra verkligheten – Sveriges verklighet – har Sverige ett elöverskott på 25 terawattimmar som vi exporterar till

andra länder. Det är lika mycket som Estlands, Lettlands och Litauens hela förbrukning. Om Boriana Åberg har en annan uppfattning, det vill säga att vi inte har ett elöverskott, får hon gärna komma med en faktahänvisning. Detta är nämligen vad Statistiska centralbyrån, Svenska kraftnät och Energiföretagen hävdar. Har hon någon annan uppfattning får hon alltså gärna ange den för kammарprotokollets skull.

Som jag nämnde – detta är väl nackdelen med att interpellanten använder sig av färdigskrivna inlägg – är vårt elöverskott så stort att det skulle täcka hela transportbehovet i dag, alltså om hela vår transportsektor gick över till el.

Det är naturligtvis så att vi inte ska göra oss beroende av utländsk import till svensk elproduktion. Det är därför det är så glädjande att vi har gått från den situation vi hade 2010, då vi var nettoimportörer av el och importerade 80 gånger så mycket el från Polen som vi gör i dag, till en situation där vi är nettoexportörer och där vi har en femtedel av de utsläpp från fossil elproduktion som vi hade tidigare. Det är glädjande.

Om interpellanten Lotta Olsson tycker att det är viktigt med den fossila omställningen, alltså att vi ska gå över från bensin och diesel till el – och det tror jag att hon tycker – har jag bara en fråga: Varför har Moderaterna två gånger velat göra det relativt sett dyrare att köra elbil genom att sänka skatten på diesel och bensin? Det skulle i så fall öka bilåkandet på bensin och diesel och minska bilåkandet på el. Det skulle göra det relativt sett dyrare att åka elbil och relativt sett billigare att åka fossilbil. Jag får inte riktigt det där att gå ihop.

Boriana Åberg frågade mig om havsbaserad vindkraft, och det stämmer att det är ett förslag som regeringen går fram med. Det har vi gjort genom att komma överens med Moderaterna, Kristdemokraterna, Miljöpartiet och Centerpartiet i energiöverenskommelsen. Så sent som i förra veckan bedyrade ju er energipolitiska talesperson här i kammaren att ni stöder förslaget, Boriana Åberg. Om ni har ändrat er får ni gärna anmäla det till kammaren, men till dess utgår jag ifrån att ni står bakom det ni själva har skrivit på.

Jag ska också säga någonting om framtiden, för den tog båda debattörerna upp. Vi har tagit fram en elektrifieringsstrategi och tillsatt en elektrifieringskommission. Skälet till det är att vi ser kraftigt ökade behov av el i framtiden – framför allt för att klara behoven inom industrin, som ska ställa om. Vi gör gärna det arbetet i samarbete med alla riksdagens partier.

Vi hade en energiöverenskommelse som byggde på den moderatledda regeringens energiöverenskommelse, men den valde Moderaterna och Kristdemokraterna sedan att lämna. Jag beklagar det. Jag hoppas ju att Moderaterna och Kristdemokraterna ska överge det lite mer partipolitiska käbblat och i stället föra överläggningar om vägen framåt för Sverige. Jag tror nämligen att det vore en styrka för både industrin och omställningen av transportsektorn om vi kunde nå politisk enighet och ha trygga villkor framåt i stället för politisk pajkastning.

Anf. 46 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag delar Anders Ygemans uppfattning att det är bra med breda överenskommelser. Det är långa ledtider i energipolitiken, och därför måste man kunna tänka långsiktigt.

Då måste vi dock dela faktabas. Anders Ygeman brukar gnälla på mig för att jag har förhandsskrivna första inlägg – ja, men då får jag ju med fakta. Anders Ygeman hänvisar till exempel till 2010 och att Sverige skulle ha haft 80 gånger så stor import av energi från Polen då. Det är ju inte sant; vi har dubbelt så mycket nu som 2010. Man måste bygga detta på siffror.

Det är också så att 25 terawattimmar är mindre än 60 terawattimmar. Det går åt 60 terawattimmar för att ställa om transportsektorn, och även om vi nu exporterar vindkraft – som inte är en baskraft som finns precis när vi trycker på knappen, utan den är intermittent på ett annat sätt – räcker den ju inte till 60 terawattimmar, utan det handlar om 25 terawattimmar.

Vi måste alltså dela verklighetsuppfattning, annars förstår jag inte hur vi ska kunna komma överens. Anders Ygeman verkar snart vara den enda i Sverige som verkligen känner sig lugn med vår energipolitik. Läser Anders Ygeman inte pressen, och ser han inte hur industrierna oroar sig?

Man jämför ofta med Danmark och Tyskland, fru talman, men om vi tittar på vad Sverige förbrukar per capita ser vi att vi har en helt annan struktur på vår industri och produktion. Det går åt mer än dubbelt så mycket per capita som det gör i Danmark och i Tyskland. Därför kan Sverige inte ha samma energisystem, samma energimix och samma instabilitet i systemen. Vi har en bnp som bygger enormt mycket på våra tunga industrier, och det har tjänat oss väl. Det har också varit så att vi har haft en stabil energitillförsel och väldigt låga industripriser, vilket har gynnat oss väldigt mycket – jämfört med Danmark har vi en femtedel så höga priser till industrin för produktion. Det är klart att det är skillnad mellan att producera griskött och att producera järn; det går åt enormt mycket mer energi.

Det har inte varit uppe i debatten än, men det sägs ofta att vi ska vänta på länken från Norrland till södra Sverige och att allt kommer att förändras då. Så kommer det ju inte heller att se ut i framtiden. Nu bygger man batterifabriker och stora datorhallar, och man ställer om vår tunga gruvindustri till eldrift. Norrland kommer att behöva sin el själv, och jag tror inte att man i Norrland är beredd att tappa arbetstillfällena till södra Sverige för att vi ska få dammsuga och koka kaffe. Jag tror att man i stället vill ha sin energi och sina arbetstillfällena i Norrland.

Anders Ygeman är alltså svaret skyldig gällande hur alla dessa terawattimmar ska komma fram, för hur man än räknar räcker de inte till. Det är därför det är så svårt att komma överens. Vi måste ha en plan så att vi inte tappar i välfärdsliken, där vi gärna vill ligga i framkant.

Ingen är gladare än jag om vi kan ha en god löneutveckling och ett bra välförhållande i landet. Det tjänar oss väl, och det tjänar också vår omvärld väl. Vi ska fortsätta att ha det så. Då måste Anders Ygeman titta lite mer på fakta och inte bara servera sådant som kan kännas lätt och enkelt. Kolla mer i faktaboken!

Anf. 47 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! När det gäller sänkningen av skatten på bensin och diesel ska jag berätta för statsrådet att vi har gjort detta för att människor ska ha råd att bo på landet och kunna ta sig till sina jobb och köra sina barn till träningen. Det är inte alla som bor i Stockholms innerstad och kan ta tunnelbanan. Det är inte alla som har råd att köpa elbilar, och de behöver

dessutom laddas. När det är elbrist är det väldigt tveksamt om man kan sätta sin bil på laddning.

I stället för att prata om överskott på årsbasis borde statsrådet Ygeman koncentrera sig på att lösa problemet vad gäller att el ska finnas när det är kallt, när vindsnurrorna står stilla och när människor behöver det. Att hänvisa till överskott på el på årsbasis är som att säga att vi har god tillgång till mat över hela året men svälter under två månader. Det är exakt det samma.

När det gäller elektrifieringen ska jag berätta en historia från Örkel-ljunga. Det är en kommun i Skåne där Tesla ville etablera en laddstation med tolv platser. Det kunde de dock inte göra eftersom leverantören inte kunde säkra elförsörjningen. Varför blir det så när vi inte har några problem, när vi en enorm eltillgång och när vi har överskott innan elektrifieringen av fordonsflottan ens har påbörjats?

Anf. 48 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Jag börjar med terawattsiffrorna. Här ser vi återigen nackdelen med förskrivna repliker, Lotta Olsson. Jag nämnde ju att det är skillnad på verkningsgrad – en diesel- eller bensinmotor har ungefär en tredjedel av verkningsgraden jämfört med en elmotor. Det betyder att om man ska driva samma bil med el i stället för med bensin eller diesel behövs en tredjedel av de terawattimmar som finns i det fossila drivmedlet. Om Lotta Olsson räknar på det kommer hon att se att jag har rätt och att Lotta Olsson har fel.

Man kan ju tycka att det är fel att jämföra med Danmark och Tyskland – jag vet inte ens om jag nämnde de exemplen. Vi kan dock jämföra med Finland. Finland är nettoimportör av elektricitet och har en industristruktur som liknar Sveriges. Precis som Sverige var när Moderaterna styrde Sverige är Finland nettoimportör av el.

Boriana Åberg sa att vi har så lite el att vi inte kan dammsuga. Låt mig bara säga att vi har ett elöverskott i Sverige på 25 terawattimmar. Det motsvarar 300 miljoner års dammsugande, så nog kan Boriana Åberg dammsuga om det är det hon vill ägna tiden åt.

Boriana Åberg gjorde en liknelse med mat och sa: Tänk om det vore med elen som med maten! Det är ett ganska talande exempel, Boriana Åberg – ska vi ta det till sin spets?

Vet Boriana Åberg vilken självförsörjningsgrad vi har på mat? Det verkar inte så. Den är ungefär 50 procent – vi importerar alltså hälften av den mat som vi äter i Sverige. Vi är alltså nettoimportör av mat. Trots det är det väldigt få moderater som går ut och tjoar om att vi har en matkris i Sverige.

När det gäller el är förhållandet det motsatta; vi är nettoexportör av el. Vi exporterar 25 terawattimmar el. Det är lika mycket som Lettlands, Estlands och Litauens hela elförbrukning, eller 75 procent av Danmarks elförbrukning om man vill välja ett större land.

När Moderaterna styrde Sverige 2010 var förhållandet det omvända. Hade vi då en värre elkris än vi har nu, enligt Boriana Åbergs förmenande? Det vore spännande att höra.

Anf. 49 LOTTA OLSSON (M):

Fru talman! Jag tycker inte att Anders Ygeman ska vara så tuff vad gäller fakta. Det motsvarar 55 terawatt om man skriver om det till elenergi. Det är inte jag som säger detta, utan jag har bett riksdagens utredningstjänst att titta på det här.

Sedan är allt detta självklart hypotetiskt – vi kommer inte att få varena dieselbil och varena gammal lastbil i Sverige att gå på el. Men Anders Ygeman måste fejsa fakta om vi ska kunna komma överens om elfrågorna. Om Anders Ygeman tror på tomten och vi inte gör det, hur ska vi då kunna fixa en jul tillsammans? Det funkar inte så.

Vi behöver långtidsplanera. Precis som Anders Ygeman tror jag på det fossilfria samhället, och jag tycker att det vore enormt synd om vi tappade den ledning som Sverige faktiskt har. Vi har världens chans att bli ett föregångsland vad gäller infrastrukturproduktion och att bli det första fossilfria välfärdslandet i världen. Men om vi nu inte tar denna boll utan börjar tro på tomten och på att Polen ska hjälpa oss – eller, som i tidigare debatt, på att Norge ska fixa det – kommer det här inte att hända.

Jag tror jag att vi ska vara väldigt försiktiga med att göra oss beroende av Polen. Där kommer man att ställa om sin kolbaserade energiproduktion. Det är 300 000 människor som jobbar med energiproduktion och kol i Polen, och man ska ställa om till kärnkraft i stället. Alla som har varit med om ett förändringsarbete vet att detta inte kommer att vara helt lätt. Jag önskar Polen all lycka, och det är jättebra. Men jag säger: Watch out!

Anf. 50 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S):

Fru talman! Vi får väl i dessa pandemitider fortsätta att fira jul på var sitt håll tills vi har kommit igenom pandemin. Sedan hoppas jag att vi kan komma tillbaka till ett ansvarstagande för Sverige med många partier i riksdagens kammare.

Precis som Lotta Olsson ger uttryck för är jag av uppfattningen att Sverige har unika möjligheter att klara den gröna omställningen, både för att utradera Sveriges klimatutsläpp och för att vara med och ge ett viktigt bidrag till att andra länder klarar att minska sina klimatutsläpp. Förra året var vi med och bidrog till att minska utsläppen i Europa mer än vi någonsin har gjort tidigare genom att vi tryckte bort fossil elproduktion i andra länder.

Vi hade ju en energiöverenskommelse som byggde på den energiöverenskommelse som de då fyra borgerliga regeringspartierna gjorde under den moderatledda regeringen. Denna förnyades under en socialdemokratisk regering, och Socialdemokraterna och Miljöpartiet kom till. Den tog sikte på att ge långsiktiga och trygga förutsättningar på 30–40 års sikt. Tyvärr valde Moderaterna och Kristdemokraterna att lämna den efter bara tre år. Jag beklagar det. Många av de frågor som jag och Lotta Olsson har debatterat här i dag och diskuterat tidigare var uppe på bordet för förhandling.

Jag hoppas och önskar att Moderaterna och Kristdemokraterna lämnar denna lite mer kortsiktiga och populistiska retorik och i stället tar lite mer ansvar för Sverige. Jag hoppas också att jag kan göra vad jag kan för att bidra till en sådan utveckling.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 13 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelse

2020/21:86 Riksrevisionens rapport om Trafikverkets drift och underhåll av järnvägar

Motioner

med anledning av prop. 2020/21:85 Utökade kontroll- och stödmöjligheter avseende skyddstillstånd

2020/21:3858 av Johan Forssell m.fl. (M)

2020/21:3861 av Adam Marttinen m.fl. (SD)

2020/21:3862 av Helena Vilhelmsson och Hannes Hervieu (båda C)

2020/21:3863 av Andreas Carlson m.fl. (KD)

§ 14 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 11 februari

2020/21:451 En likvärdig arbetsmiljö i alla ambulanser

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:452 Tillgången till drivmedel i kris- och bristsituationer

av *Alexandra Anstrell* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:453 Postservice på landsbygden

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:454 Kapade bostadsrättsföreningar

av *Momodou Malcolm Jallow* (V)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:455 Våld i nära relationer

av *Ebba Hermansson* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:456 EU-direktiv om minimilöner

av *Ludvig Aspling* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:457 Postnord och otillåtet cabotage

av *Thomas Morell* (SD)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:458 Hållbara finanser och stabila skattebaser

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:459 Andelen svenskar med låg ekonomisk standard

av *Lars Beckman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 11 februari

2020/21:1758 Beskattning av flyget

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

**2020/21:1759 En begränsning av antalet passagerare på buss- och tåg-
resor**

av *Jimmy Ståhl* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1760 Länsstyrelsens kampanj för anonyma tips

av *Sten Bergheden* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1761 Public service granskningar

av *Björn Söder* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

**2020/21:1762 Implementering av exportkontroll på universitet och
högskolor**

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1763 Ungdomars trygghet

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1764 Kläds kattens roll i den ekonomiska återhämtningen

av *Angelica Lundberg* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1765 Skånebanan

av *Patrik Jönsson* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1766 Brott mot mänskliga rättigheter i Turkiet

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1767 Indoktrinering av elever i Hongkong

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1768 Den storskaliga vaccineringen

av *Lina Nordquist* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1769 Ambulansers responstid vid hjärtstopp

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1770 Falsa coronaintyg

av *Helena Antoni* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1771 Stöd till hotellbranschen

av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

Prot. 2020/21:81
12 februari

2020/21:1772 Hot och hat i svenska oberoende medier
av *Hans Wallmark* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1773 Mötesregler under pandemin

av *Mikael Oscarsson* (KD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

§ 16 Kammaren åtskildes kl. 11.29.

Sammanträdet leddes
av talmannen från dess början till och med § 12 anf. 42 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

TUULA ZETTERMAN

/Olof Pilo

§ 1	Justering av protokoll.....	1
§ 2	Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 3	Anmälan om subsidiaritetsprövningar	2
§ 4	Anmälan om fördröjda svar på interpellationer.....	2
§ 5	Ärenden för hänvisning till utskott	3
§ 6	Ärenden för bordläggning.....	4
§ 7	Svar på interpellation 2020/21:332 om gränskontroll för test av covid-19.....	4
	Anf. 1 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	4
	Anf. 2 MAGNUS JACOBSSON (KD)	5
	Anf. 3 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	6
	Anf. 4 MAGNUS JACOBSSON (KD)	7
	Anf. 5 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	8
	Anf. 6 MAGNUS JACOBSSON (KD)	9
	Anf. 7 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	9
§ 8	Svar på interpellationerna 2020/21:342 och 376 om personer som bedöms som säkerhetsrisker	10
	Anf. 8 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	10
	Anf. 9 ADAM MARTTINEN (SD).....	11
	Anf. 10 LARS BECKMAN (M).....	12
	Anf. 11 BORIANA ÅBERG (M).....	13
	Anf. 12 TALMANNEN.....	14
	Anf. 13 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	14
	Anf. 14 ADAM MARTTINEN (SD).....	15
	Anf. 15 LARS BECKMAN (M).....	16
	Anf. 16 BORIANA ÅBERG (M).....	17
	Anf. 17 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	17
	Anf. 18 ADAM MARTTINEN (SD).....	18
	Anf. 19 LARS BECKMAN (M).....	19
	Anf. 20 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	19
§ 9	Svar på interpellation 2020/21:374 om andningsmasker.....	20
	Anf. 21 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	20
	Anf. 22 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	21
	Anf. 23 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	22
	Anf. 24 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	23
	Anf. 25 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	24
	Anf. 26 ALEXANDRA ANSTRELL (M).....	24
	Anf. 27 Statsrådet MIKAEL DAMBERG (S).....	24
§ 10	Svar på interpellation 2020/21:392 om digitalisering och yttrandefrihet	25
	Anf. 28 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	25
	Anf. 29 JOSEF FRANSSON (SD).....	25
	Anf. 30 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	26
	Anf. 31 JOSEF FRANSSON (SD).....	27
	Anf. 32 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	28
	Anf. 33 JOSEF FRANSSON (SD).....	28
	Anf. 34 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	29

§ 11 Svar på interpellation 2020/21:394 om minskad elimport från Norge	29
Anf. 35 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	29
Anf. 36 JOAR FORSSELL (L)	30
Anf. 37 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	31
Anf. 38 JOAR FORSSELL (L)	32
Anf. 39 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	33
Anf. 40 JOAR FORSSELL (L)	34
Anf. 41 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	34
§ 12 Svar på interpellation 2020/21:397 om ersättningsenergi för bensin och diesel	35
Anf. 42 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	35
Anf. 43 LOTTA OLSSON (M).....	36
Anf. 44 BORIANA ÅBERG (M).....	37
Anf. 45 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	37
Anf. 46 LOTTA OLSSON (M).....	38
Anf. 47 BORIANA ÅBERG (M).....	39
Anf. 48 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	40
Anf. 49 LOTTA OLSSON (M).....	41
Anf. 50 Statsrådet ANDERS YGEMAN (S).....	41
§ 13 Bordläggning.....	42
§ 14 Anmälan om interpellationer	42
§ 15 Anmälan om frågor för skriftliga svar	43
§ 16 Kammaren åtskildes kl. 11.29.	44